

Habilitációs téziszfüzet

Dr. Zachar Péter Krisztián

A gazdasági kamarák története és helye a
modernkori magyar társadalmi-politikai
rendszerben

Tartalom

I. A kutatás hazai és nemzetközi előzményei	26
II. Kutatási eredmények – tézisek.....	28
1. tézis: A kamarák a 19. századi institucionalista fejlődés szerves érdekképviseleti struktúrái ..	28
2. tézis: A kamarák a polgári jogállamiság egyik alapvető autonómiaformáját képezik a mezoszférában	31
3. tézis: A kamarák egyik alapvető szerepe Magyarország modernkori történetében a gazdaságfejlesztéshez történő hozzájárulás	32
4. tézis: A rendszerváltoztatás utáni magyar társadalmi-politikai rendszerben hiányzik a kamarák megfelelő beágyazottsága.....	35
5. tézis: A magyar gazdasági kamarai rendszer átalakításaival is dokumentálható a klasszikus európai kamarai tipológia újragondolásának szükségessége	39
III. További kutatási területek.....	42
IV. A tézispontokhoz kapcsolódó hivatkozott publikációk	43
V. A tézisekhez kapcsolódó tudományos előadások	45
1. Külföldön tartott előadások:	45
2. Hazai előadások:.....	45

I. A kutatás hazai és nemzetközi előzményei

A mai közbeszédünket és a polgári jogállamról alkotott képünket is meghatározza az állampolgárok közvetlen részvételére építő szervezetek jelenléte és azok szerepvállalása a közügyekben. Különösen jelentős szerepet töltenek be az egyes szakmai csoportokat, gazdasági köröket tömörítő intézmények, amelyek egyes nyilatkozataival, megnyilvánulásaival napjainkban a média is előszeretettel foglalkozik. Ezek között is kiemelkedő jelentőségűek Európában a kamarák. Ugyanakkor a szűkebb érintetti körön túl igencsak kevés ismerettel rendelkezünk azzal kapcsolatban, pontosan mi ezeknek a szervezeteknek a feladata, milyen kötelezettségek és jogosítványok mentén folytatják működésüket, milyen történelmi gyökerekre, fejlődésre tekinthetnek vissza és milyen politika- és gazdaságtörténeti eseményekben játszottak meghatározó szerepet.

Tudományos munkásságom jelentős része a gazdasági kamarai mozgalom intézmény- és autonómia-központú történetének feltárása, a nemzetközi rendszerben, illetve a magyar politikai viszonyok között játszott szerepének kutatására koncentrált. Eme szervezetek institucionalista megközelítése, illetve autonóm önszerveződés-jellege mindeddig nem állt a magyarországi tudományos érdeklődés homlokterében. Tudományos törekvésem, a kutatások során velem együtt dolgozó több kollégámmal közösen, eme hiányosság felszámolására irányult: igyekeztem nemzetközi kutatások, illetve interdiszciplináris vizsgálatok közé ágyazva a gazdasági kamarák történetét, szervezeti kereteit, e tevékenység tapasztalatait és

alapproblémáit bemutatni. Erre azért is volt szükség, mivel nemzetközi vonatkozásban a téma jelentős szakirodalomra tekint vissza és kiemelkedő kutatói érdeklődésre tart igényt. A német nyelvterületen Winfried Kluth professzor vezette Institut für Kammerrecht, illetve egyes politológia-szociológiai műhelyek, így pl. a bielefeldi egyetemen Detlef Sack professzor kutatócsoportja, angol viszonylatban Robert F. Bennett publikációi, míg Ausztriában a Wirtschaftskammer Österreich vonzaskörében szervezett, Ulrich E. Zellenberg kamarai főtanácsos által koordinált tudományos tanácskozások foglalkoznak immár évtizedes távlatban behatóan a kamarai kérdéskörrel. De jogi, történeti és politikai fejlődésükkel, a neokorporatív struktúrákban betöltött szerepükkel a külföldi szakirodalomban foglalkozott többek között Klaus Beyme, Günther Chaloupek, Franz Geißlet, Ferdinand Karlhofer, Anton Pelinka, Emmerich Tálos vagy Howard Wiarda.

Az eddigi kutatás nyilvánvalóvá tette, hogy az autonóm gazdasági érdekképviseltek témaköre hazánkban sok tekintetben feltáratlan, pedig mai gazdasági-társadalmi viszonyaink tekintetében igen aktuális. Különösen igaz ez hazánk uniós csatlakozása tükrében, hiszen 2004-től egy olyan közösségnek vagyunk tagjai, ahol a kamarai autonómiáknak nemcsak komoly hagyományai vannak, de hatékony működésük révén meghatározó szerepet játszanak a döntéshozatalban is. Magyarországon az érdeklődés legutóbb a két világháború közötti korszakban, az államberendezkedés reformjai kapcsán fordult a kamarai szervezetek felé. Azóta a rendszerváltoztatást követően Ágoston László, Bognár Nándor, Farkas György és Póla Péter foglalkozott különböző megközelítésben gazdasági kamarák egyes aspektusainak vizsgálatával. Így a mutatkozó hiányosságok és fehér foltok feltárása érdekében a kutatásaim külön hangsúlyt helyeztek a magyarországi kamarai struktúrák rendszerváltoztatás utáni történetére, az 1990 után újjászületett itthoni érdekképviselési munka főbb feladataira és buktatóira. Ezzel párhuzamosan pedig külföldi kutatások révén európai kontextusba is helyeztem e kérdés vizsgálatát, feltárva a par excellence „kamarai állam”, Ausztria, vagy a neokorporatív német szociális érdekegyeztetések hasonló struktúráit és bemutatva az Európai Unió szintjén megjelenő gazdasági érdekképviselés lehetőségeit.

A kamarai mozgalmakkal való foglalkozást Prof. Dr. Gergely Jenő, majd Prof. Dr. Dobák Miklós irányításával néhány vonatkozó témájú OTKA-kutatócsoportokban kezdtem, melyek az egyes autonómiaformák, köztük az érdekképviseltek elméleti hátterét, felépítését, működését bemutató források felkutatására és publikálására irányultak, illetve a kamarák helyét mutatták be a rendszerváltoztatás utáni Európában. Ennek eredményeként egy háromkötetes forrásgyűjtemény (Autonómiák Magyarországon 1848-2000. Főszerk. Gergely Jenő, L'Harmattan, Bp. 2000.), egy az érdekképviseltek jellegét feltáró tanulmánygyűjtemény (A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiai és szervezeti modelljei a 20. században. Szerk.: Dobák Miklós. L'Harmattan, Bp., 2011.) valamint Strausz Péterrel közös „Gazdasági és szakmai kamarák Magyarországon és az Európai Unióban” (L'Harmattan, Bp. 2008) című kötetünk látott napvilágot. Azóta rendszeresen foglalkoztam hazai és külföldi előadásokban és tanulmányokban a kamarák fejlődéstörténetével, autonómiájuk mértékével, társadalmi szerepükkel, gazdaságtörténeti jelentőségükkel. 2015-ben elnyertem az MTA Bolyai János ösztöndíját is a téma összegző feltárásához. Ennek segítségével legutóbb német és angol nyelven jelentek meg publikációim a témában és 2016-ban a „Gazdaság, politika,

érdekképviselő – Fejezetek a magyar és európai gazdasági kamarák történetéből” (Heraldika, Bp. 2016) című kötetben sikerült összefoglalni eddigi eredményeimet. Jelen habilitációs tézisek valójában ezeknek az immár évtizedes kutatómunkán alapuló eredményeknek a szintézisét jelentik. Az egyes tézisekhez kapcsolódóan csak az elengedhetetlenül szükséges szakirodalmi és levéltári források hivatkozása történik, ugyanakkor minden egyes tézis állításaihoz [szögletes zárójelben] megadásra kerülnek azok a publikációk, melyek az állítás részletesebb kifejtését és bemutatását tartalmazzák. (Ezek feloldására a tézisek végén kerül sor.)

II. Kutatási eredmények – tézisek

1. tézis: A kamarák a 19. századi institucionalista fejlődés szerves érdekképviselői struktúrái

A 19. századi autonómiák egyik jellegzetes és meghatározó példáját a kereskedelem és ipar területén kifejlődő érdekképviselői szervezetek, a kereskedelmi és iparkamarák alkották. Jelentőségük annál fogva vált kiemelkedővé, hogy példájukon keresztül született meg a szabad érdekképviselői és egyesülésekkel szemben a hivatalos, törvényes érdekképviselői szervezet.¹ Eme szervezet bölcsőjét Franciaországban, a merkantilista gazdaságpolitika korszakában találjuk, igaz pontos kialakulásuk vitatott. Míg a kamarák korai történetét feltárva jelentős munkát végző Fritz Péter és Sugár Ignác a marseilles-i korai 'Députés de Commerce' intézményére vezetik vissza a kamarák intézményét, addig az 1930-as években a kamarákat kutató Diczig Alajos és Radó Dezső, ezt vitatva, az államilag szervezett és eleinte csak időszakosan működő 'Chambre supérieure du commerce', majd 'Conseil de Commerce' intézményében véli felfedezni a kamarák létrejöttének gyökereit.² Abban azonban mindegyik szerző véleménye megegyezik, hogy az első valós kereskedelmi kamarának nevezett hivatalos érdekképviselői és tanácsadó szervezetet XIV. Lajos 1700-ban kiadott királyi rendelete hozta létre, majd minden nagyobb franciaországi városban létrejöttek és (a forradalom rövid intermezzója után) a napóleoni háborúkkal egész Európában elterjedtek.

A Magyar Szent Korona országainak területén is francia hatásra született meg az első kamarai kísérlet: elsőként Fiumében állítottak fel 1811 novemberében kereskedelmi és iparkamarát, mely a francia megszállás alatt állt fenn 1814 októberéig.³ Ausztriában 1848 előtt csak Lombardia és Velence területén létezett francia hatásra és dekrétumok alapján kereskedelmi

¹ „A kamara hivatalos érdekképviselő, mely a törvény rendelkezése alapján áll fenn. Nem szabad-társulás, melyhez való csatlakozás az érdekeltek önelhatározásától függ, hanem kötelező s így minden önálló kereskedőre, iparosra, kereskedelmi, ipari és közlekedési vállalatra kiterjed”. SUGÁR Ignác (1905): *A kereskedelmi és iparkamara*. Forster-Klein-Ludvig Könyvnyomda, Miskolc. 14.

² Erre vonatkozóan lásd: FRITZ Péter (1896): *A magyar kereskedelmi és iparkamarák keletkezésének, fejlődésének és működésének története 1850-1896*. BKIK, Budapest. valamint SUGÁR, 1905. és DICZIG Alajos – RADÓ Dezső (1938): *A kereskedelmi és iparkamarák hazánkban és külföldön*. Debrecen.

³ A kamarák magyarországi előzményeként kezeli Szávay Gyula az olyan jelentősebb önként szerveződő kereskedelmi társulásokat, mint a budai kiváltságos (1699) illetve a pesti polgári (1700) kereskedők testületét, a székesfehérvári kereskedelmi grémiumot (1714), vagy a kalmárok és szatócsok testületét (1822) és a királyi kiváltságos nagykereskedők testületét (1846). Ld. bővebben: SZÁVAY Gyula (1927): *A magyar kamarai intézmény és a budapesti kamara története 1850-1925*. BKIK, Budapest. 74-132.

kamara (*camere di commercio, arti e manifatture*), melyek a napóleoni háborúk után sem szűntek meg. Eme példa alapján 1848-ban a bécsi kormány a kereskedelmi kamarákat a többi örökös tartományban is életbe kívánta léptetni, egyfajta a kereskedelmi minisztériumnak alárendelt tanácsadó intézményként. Ezért a kamarai törvény megalkotásáig miniszteri rendelet (1848. október 3.) útján szabályozták a kamarák létét. Ennek alapján azonban csak egy kamara jött létre: a bécsi.⁴ [1], [2], [3]

A szorosabb értelemben vett Magyarország területén egészen 1848-ig nem történt hasonló kísérlet. Azonban a békés forradalommal létrejövő első alkotmányos magyar minisztérium – a francia és itáliai példák alapján – meg volt győződve a céhrendszer túlhaladottságáról, a kereskedelem és ipar körében szükséges modernizációról, így maga lépett fel kezdeményezőként a változások elindítására; Klauzál Gábor, az első magyar kereskedelemügyi miniszter, elsősorban az érintett körök véleményét kívánta megismerni, így többször is tanácskozott a pesti kereskedelmi testületekkel a kereskedelmi kamarák és kereskedelmi bíróságok szervezéséről. A kísérlet azonban a szabadságharcral együtt bukott el és még újabb két évtizedig kellett várni, hogy alkotmányos úton szülessenek meg a törvényes érdekképviselői szervezetek.

Ennek az időszaknak az eredménye, hogy a francia kamarai hagyomány mellett a közép-európai térségben egyre inkább teret nyer a porosz fejlődési modell és az észak-német térségben már a koraújkor óta jelen lévő kereskedői önszerveződés. A német fejlődésben az első kamara-típusú szervezetet 1665-ben Hamburgban állították fel (*Commerzdeputation*), majd a lübecki társulást követően (*Kommerzkollegium*) jött létre még ugyanabban az évben a nevében is a francia kamarák szellemiségét idéző '*Commerzien-Cammer*' Kassel városában. Az első hivatalos kereskedelmi és iparkamara 1797 óta Köln városában működött a német nyelvterületen. A modern szellemiség legfontosabb lépésének az 1830-ban létrehozott '*Handelskammer von Elberfeld und Barmen*' (ma Wuppertal-Solingen-Remscheid kereskedelmi és iparkamarája) tekinthető: a német ipari forradalom egyik magterületén létrehozott kamara szabályzatai első ízben tartalmazták a képviselt terület összgazdasági érdekeinek megjelenítését, a tagság hivatalos érdekképviselőt és a térség politikai kormányzatának tanácsadással történő segítését.⁵ [5], [7], [14]

A neoabszolutizmus korában a kormányzat a kamarai struktúrában megfelelő eszközt látott a közigazgatás modernizációjára, az állami működés segítésére és az ezzel párhuzamos centralizációra. Ennek szellemében fogant az 1850. március 18-án szentesített, majd március 26-án Karl Ludwig Bruck báró, kereskedelmi miniszter által közzétett uralkodói pátenz. Ez rendelkezett a kamarai rendszer kiépítéséről, mint a birodalmi egység politikai és gazdasági

⁴ Vö.: FRITZ, 1896. 12-13. Ez a bécsi kamara már igen szabad jogkörökkel rendelkezett: a kereskedelem és ipar általános érdekeinek képviselésén kívül javaslatokat készíthet a kereskedelmi és ipari törvények javítására, közreműködhet a vámtarifa szabályozásnál, a konzulok és kereskedelmi ügynökök kinevezésénél. „Kötelezőleg kimondatott továbbá, hogy a kamarák véleményét a kereskedelem és ipar körébe vágó minden törvényjavaslatra és kibocsáttatni szándékolt kormányrendeletre nézve, nemkülönben azoknak minden lényeges módosítására nézve előzetesen meg kell hallgatni.” FRITZ, 1896. 13.

⁵ Részletesen: KLUTH, Winfried – RIEGER, Frank (2010): *Grundbegriffe des Rechts der Industrie- und Handelskammern*. PJV, Halle an der Saale.

értelemben történő megteremtésének is elengedhetetlen előfeltételéről.⁶ A rendelet hangsúlyozta a szervezetek önállóságát, önszerveződését, állami intézményektől eltérő jellegüket, ugyanakkor szűkre szabta mozgásterüket: az egyes érdekképviselések csupán felettes miniszteri engedéllyel léphettek egymással kapcsolatba. A kötelező kamarai tagság révén gyakorolhatták a szervezetek tanácsadó és véleményezési jogkörüket, akár önállóan, kormányzati felkérés nélkül. [2], [5], [7]

Az alkotmányosság helyreállításával 1867-ben megkezdődött a kamarák alkotmányos alapokra helyezése és autonómiájuk teljes körű biztosítása. Andrássy Gyula gróf miniszterelnök 1868. március 30-án terjesztette a képviselőház elé a Gorove István kereskedelmi miniszter által kidolgozott új kereskedelmi és iparkamarákról szóló törvényjavaslatot. Az új jogszabály (1868. évi VI. tc.) liberális alapokra helyezte a kamarákat, biztosította tényleges autonómiájukat, szabad mozgásterüket: megszüntette a kamarák önkényes felosztatásának lehetőségét, megnövelte a kamarai tagok számát. Megmaradt a kamarák általános kötelező jellege és – a kamarák kérésének ellenére – a kereskedelem és ipar együttes képviselője. A korábbi három éves kamarai mandátum a törvényben öt évre módosult, erre az időtartamra viselték a kamarai elnökök is hivatalukat, akik immár szabad választások útján – igaz miniszteri megerősítés mellett – nyerték azt el.⁷ A törvény végrehajtását a kereskedelmi miniszterre bízta, aki 1868. november 28-án kiadott 19.223. sz. rendeletével a szűkebb értelemben vett Magyarország addigi 8 kamarai központjának (Budapest, Pozsony, Sopron, Kassa, Debrecen, Temesvár, Kolozsvár és Brassó) fenntartása mellett döntött, igaz kerületük módosításával. Ezek mellett továbbra is megmaradt a fiúmei kereskedelmi és iparkamara. A dualizmus korában a későbbi törvényhatósági változások nyomán és a megnövekedett igény szerint alakultak további kamarák: 1872-ben jött létre a bánsági határőrvidék polgárosítása kapcsán az aradi kamara, mely a temesvári és debreceni rovására kap területet. A horvát kiegészítéssel párhuzamosan, noha Horvátország nem kapott kereskedelmi autonómiát, gazdasági tárgyalások kezdődtek és 1876-ban a fiúmei kamara területének rovására létrejött a zágrábi, valamint az új zenggi kamara is, majd felállt az eszéki kamara is. 1880-ban alakult meg a miskolci kamara a budapesti és a kassai területének rovására; 1881-ben tartotta alakuló ülését a pécsi kamara, melyek területe a soproni rovására kerül kijelölésre. A harmadik nagyméretű általános átszervezésre 1890-ben került sor, mikor Baross miniszter egyszerre öt kamarát létesített Szeged, Győr, Besztercebánya, Nagyvárad, Marosvásárhely székhellyel. Ezzel kialakult a dualizmus korában a Magyar Szent Korona országainak területén működő összesen húsz kereskedelmi és iparkamara.⁸ [2], [5], [7], [14]

⁶ A törvény szövegét közli: *Autonómiák Magyarországon 1848-2000*. I-III. kötet. Szerk.: GERGELY Jenő. L'Harmattan, Budapest, 2005. I. k. 22. sz. dokumentum (Császári kereskedelmi miniszteri rendelet a kereskedelmi és iparkamarák felállításáról, 1850. március 26.) 517-527.

⁷ A törvény szövege megtalálható: *Corpus Iuris Hungarici – Magyar Törvénytár 1000-1895 Millenniumi Emlékiadás; 1836-1868. évi törvények*. Szerk. MÁRKUS DEZSŐ. Budapest, Franklin Társulat 1896. 369-373. A törvény létrejöttére, főbb kérdéseire nézve lásd *Az 1865/8-iki országgyűlés nyomtatványai, képviselőházi irományok*, IV. kötet, 195. sz.

⁸ *A kereskedelmi és iparkamarák alapításának, kerületi beosztásának, személyzete létszámának, vagyoni és egyéb viszonyainak ismertetése*. Különlenyomat a Közgazdasági Értesítő 1884. évi 6. számából, kiadta a Földművelés-, Ipar és Kereskedelemügyi M. Kir. Ministerium, Budapest 1884. 3-5. valamint ld: SÁRKÖZI Zoltán (1967): *A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara hivataltörténete*. Levéltári Szemle 1967/1. 55-107.

2. tézis: A kamarák a polgári jogállamiság egyik alapvető autonómiaformáját képezik a mezoszférában

A témához való közeledés szempontjából, a fenti okfejtésekből következik, hogy a kamarai struktúrák szerepe, funkciói és jelentősége már a 19. században kialakult, mindmáig szinte azonos. Ennek megfelelően már a korabeli intézmények is egy, a mai Európai Unió keretei között is preferált gondolkör, a szubszidiaritás és önkormányzatiság elve mentén szerveződtek és fejlődtek. A kamarák önmagukat olyan törvény által létrehozott szervezetnek tekintették (és részben ma is ezt állíthatjuk róluk), amely saját ügyeit önállóan, autonóm módon intézi, képviseli tagsági körének érdekeit és a saját szakmai területén működő állami közigazgatástól bizonyos feladatokat és ezzel járó jogosítványokat átvész.

A 19. században különösen Lorenz von Stein filozófiája nyomán létrejövő önkormányzati eszme nem az állam hatalmának kiterjesztését látta az adott szféra autonóm működésének szabályozásában, hanem sokkal inkább az állam hatalmának visszaszorítását és egyes szférák „privatizálását” a köztes hatalmi szint megteremtése által. Az „önkormányzatiság” ugyanis ebben a felfogásban csak egyfajta antitézisként jöhet létre: A mindenható kormányzattal, vagy az azt megvalósító államigazgatással szemben nyer értelmet az önkormányzó csoportok léte. A politikai szabadságjogok, az önrendelkezés és a saját felelősség elve – a mai szubszidiaritás eszméje – csak ezek tükrében nyeri el jelentőségét.⁹

A kamarai autonómiák általános szabályozottságukat és kereteiket illetően a társadalom szerveződésének strukturális hierarchiában pontosan ennek megfelelően helyezhetők el. E tekintetben – a történeti fejlődés hatására – három szintet különböztethetünk meg: a makro-, a mikro- és a köztes, vagyis mezoszférát. A makroszférába tartozik a politika, az állami szint a törvényhozó és végrehajtó hatalommal. Ezzel szemben a mikroszféra az egyes állampolgárok szintje, tágabb értelemben a munkavállalók, a vállalatok tartoznak ebbe. A mezoszféra az intézményekből, képviseleti szervekből álló „köztes közeg”, mely átfogja a társadalom egészét vagy annak egyes rétegeit, csoportjait. Az első két szférát primer szintnek lehet tekinteni, míg a mezoszféra, a köztes szféra intézményei, szervezetei és tevékenysége szekunder jellegű. Míg a két primer szint saját meghatározottsággal létezik és működik, mindkettő sajátos, egyedi struktúrával rendelkezik, addig a mezoszféra szekunder jellegű szervezetei, intézményei a makro- vagy mikroszféra által meghatározott közegben, ezáltal pedig általuk meghatározott feladatok ellátására jönnek létre.¹⁰

Az általunk történeti genezisükben vizsgált kamarai autonómiák a mezoszféra köztes intézményrendszerében helyezkednek el. Emellett pedig egy másik szempont alapján is köztes státuszt viselnek: mivel napjainkban Európa széles részében alapvetően köztisztviselési jelleggel rendelkeznek és az államtól átruházott (közigazgatási) feladatokat is ellátnak, ugyanakkor egy adott szakmai-gazdasági kör érdekeit hivatottak – autonóm módon – megjeleníteni éppen az

⁹ Ld: STEIN, Lorenz von (1858): *Lehrbuch der Volkswirtschaft*. Manz, Wien; STEIN, Lorenz von (1887): *Lehrbuch der Nationalökonomie*. Manz, Wien. (3. átdolg. kiad.) és FISCHER, Klaus H. (1990): *Die Wissenschaft der Gesellschaft. Gesellschaftsanalyse und Geschichtsphilosophie des Lorenz von Stein unter besonderer Berücksichtigung seines gesellschaftlichen Entwurfs*. Haag & Herrchen, Frankfurt/M.

¹⁰ Vö.: GERGELY Jenő (2005): Az autonómiáról általában. In: *Autonómiák Magyarországon 1848-2000*. Szerk.: GERGELY Jenő. L'Harmattan - ELTE, Budapest. I. k. 22-24. és FARKAS György (2000): *Kamarák és vállalati érdekképviselések az integrációs felkészülésben*. Osiris, Budapest. 7-17.

államhatalommal szemben, félcivil intézményeknek tekinthetők, vagyis átmentet képeznek a közigazgatási szerv és a tényleges (állampolgári) civil szerveződés között. A kamarák ezzel az önkormányzás egyik legrégebbi formáját, a német tudományos irodalomban „funktionális önkormányzatként”¹¹ leírt modelljét valósítják meg. [5], [7], [14]

A kamarák kapcsolódása a másik két szférához a történelem menetében sokféle lehet: alá- vagy fölérendeltség, egy vagy többoldalú függőség, párhuzamosság és partnerség. Hatásmechanizmusuk szerint ez a kapcsolódás lehet alulról felfelé, felülről lefelé irányuló vagy egyidejűleg mindkét irányú. Eme tényezők mellett figyelembe kell vennünk azt aényt is, hogy hazánkban a kamarák – legalábbis a polgári korszaknak tekintett és általunk vizsgált időszakban – a „törvényes érdekképviselő” formáját öltik magukra: a kamarai autonómiák mozgásterét részint az azt létrehozó törvény, részint a kamara saját érdekérvényesítő képessége szabja meg. Az egyes kamarai struktúrák autonómiája nem közvetlen konfliktus által kivívott önkormányzat, hanem a makroszférától kapott önállóság, mely a szubszidiaritás jegyében fogant. Mivel az állam adja az érdekképviselőnek az autonómiát, rögtön meg is szabja annak mértékét, ugyanakkor az államrendszer jellegétől függően, beépíti abba saját befolyásának biztosítékait.

Mindezt kiegészíthetjük azzal a közgazdasági szemlélettel is, hogy minden egyes államigazgatás legfontosabb feladatai közé tartozik a minél hatékonyabb gazdálkodás és a minél kisebb számú állami feladatkörök és funkciók megléte. Ebben a szemléletben szintén hangsúlyozni kívánjuk, hogy a kisebb csoportok önkormányzatisága és önfenntartó működése – mint azt többek között a kamarai autonómiák történeti vizsgálata is igazolja – hozzájárulhat az államigazgatási agenda csökkentéséhez és a hatékonyság növeléséhez. A regionális vagy helyi önkormányzati működés révén mindemellett egyes csoportok különleges igényeire is nagyobb figyelem fordítható és – a szubszidiaritás elvének megfelelően – a belső érdekkiegyenlítés révén mindegyik társadalmi csoport számára pozitív hozadék származhat. [7], [13], [15]

3. tézis: A kamarák egyik alapvető szerepe Magyarország modernkori történetében a gazdaságfejlesztéshez történő hozzájárulás

A modern, polgári korszakba ágyazódó piacorientált gazdaság alapjait hazánkban a kiegyezés rendszere nyomán megvalósuló kamarai önkormányzat nagymértékben elősegítette. A magyar gazdasági kamarai hálózat már a neoabszolutizmus korától kezdődően meghatározó gazdaságpolitikai kezdeményezéseket tudott útjára bocsátani. Olyan témák szerepeltek a kamarai ülések napirendjén, mint a bankkérdés rendezése, az osztrák nemzeti bank megnyitott fiókjának dotációemelése, a dunai gőzhajózás monopolizálásának veszélyei, a közúthálózat fejlesztése, a vasútvonalak kiépítése, a szabad verseny és ezzel az iparszabadság teljes megteremtése, Pesten egy átmeneti raktár és egy külföldi mintára szervezett kereskedelmi felső iskola létrehozása, valamint egy szintén pesti téli kikötő és egy áru- és értéktőzsde létesítése. A pesti kamara egyik első jelentése általános problémaként említette a kereskedők

¹¹ A funkcionális önkormányzat fogalmáról a jogrendben: KLUTH, Winfried (1997): *Funktionale Selbstverwaltung: Verfassungsrechtlicher Status – verfassungsrechtlicher Schutz*. Mohr-Siebeck, Köln. 1997. 12. valamint ld: KLUTH Winfried (Hrsg) (2005): *Handbuch des Kammerrechts*. Nomos, Baden-Baden.

és iparosok nehéz helyzetét, a kormányzat gátló fellépését. Ennek nyomán sürgette a magyar országgyűlés mielőbbi összehívását, mely megfelelő gazdaságpolitikai döntéseket hozhatna az ország érdekében. [1], [2], [7], [14]

A fenti témákból az is nyilvánvaló, hogy a kamara ügykörébe tartozott a kezdeti időszakról fogva a gazdaság és kereskedelem fellendítésének gyakorlati elősegítése is. Az alkotmányosság helyreállításával 1867-ben megnyílt annak lehetősége, hogy az új körülmények közepette a kamarák alkotmányos alapokra helyezése és autonómiájuk teljes körű biztosítása is végbemenjen. Ezt követően pedig lehetővé vált, hogy a gazdasági kamarák kezdeményező-javaslattevő feladatkörük keretében folyamatosan előmozdítsák a magyar szabadelvű piacgazdaság fejlesztését, építését. Ennek alapidokumentuma lett az 1872-es ipartörvény. Emellett természetesen továbbra is olyan kérdések voltak a kamara tárgyalásainak napirendjén, mint a hazai vasút és általában a közlekedés rossz helyzete, vagy a későbbiek során a hazai ipar felkarolása. A kamarák küldöttei részt vehettek az ipartörvényt megvitató bizottmányi üléseken kívül a vallás- és közoktatási miniszter által létrehozott országos közoktatási tanácsban, később pedig az Országos Ipartanácsban illetve az Országos Közlekedési Tanácsban is. De ugyanígy a kamarákat kérték fel például a Pesten felállítandó Kereskedelmi Akadémia, vagy az osztrák örökös tartományok és Magyarország közötti vám- és kereskedelmi szövetség módosításának véleményezésére. Ugyancsak korszakos jelentősége volt, hogy a BKIK országos kiállítást és vásárt indított útjára, mely elvezetett a Millenniumi Kiállításhoz és 1906-tól a Márciusi Vásárhoz, végül pedig 1925-től a Budapesti Nemzetközi Vásár létrehozásához. Szinte lehetetlen csak érintőlegesen is felvázolni azt a számos kérdéskört, melyek a kereskedelmi és iparkamarák napirendjén feltűnnek. Viszont érdemes megemlítenünk, hogy a szociálpolitika terén már 1870-ben foglalkoztak az olcsó munkáslakások kérdésével, majd a soproni kamara külön mozgalmat indított a vasárnapi munkaszünet érdekében. A kamarák ugyancsak közreműködtek a 19. század végén megszülető munkásvédelmi és betegsegélyezési törvények megalkotásában. Az első világháború időszakában a kamarák sorsdöntő szerepet vállaltak a hazai háborús gazdaság koordinálásában, majd részt vettek tanácsadóként a béketárgyalásra kijelölt delegáció háttérmunkájában is.¹² [5], [11], [14]

A trianoni traumát követően a gazdasági kamarák nagymértékben hozzá tudtak járulni Csonka-Magyarország talpra állításához és az 1920-as évek konszolidációjához. A kereskedelmi és iparkamarák autonóm munkája révén számos olyan elemmel gazdagodott a magyar „civil társadalom” a két világháború közötti korszakban, mely ma is példaértékű kezdeményezésként áll előttünk. A BNV mellett létrehozták a Magyar Hét elnevezésű rendezvénysorozatot is, mely évente felhívta a figyelmet a hazai ipar új eredményeire, majd a kereskedelem és ipar területén működő egyéb, szabad érdekképviselői szervezetekkel együtt

¹² A BKIK tevékenységét a Nagy Háború idején az uralkodó is elismerte. Több hazai kamarához hasonlóan a budapesti érdekképviselő esetében is adományozott kitüntetések a szervezet vezetőinek, illetve meghatározó tagjainak. Így Thék Endre és Heinrich Ferenc, a kamara két alelnöke az Osztrák Császári Ferenc József Rend középkeresztje a csillaggal kitüntetéssel vehette át „a háború alatt a gazdasági élet terén kifejtett hasznos munkásságuk elismeréséül”. MNL OL, Gazdasági Levéltár, Z 193 8. d. A kereskedelemügyi m. k. miniszter 34.220/eln. sz. 1918. szept. 25-én kelt leirata a Kereskedelmi és Iparkamarának. Mint az ehhez kapcsolódó 32.586/1918 szám alatti, október 7-i elnöki fogalmazványokból kiderül szintén elismerésben részesült Vágó József kamarai ügyvezető titkár és Hoffer Márton kamarai titkár, akik a II. osztályú polgári hadi érdemkereszt kitüntetéssel, továbbá dr. Kemény Dezső segédtitkár, aki a III. osztályú polgári hadi érdemkereszt kitüntetéssel kapta, valamint Bruck Arnold kamarai tag, aki királyi tanácsos címet nyert.

1926-ban felállították az Országos Hitelvédő Egyletet, melynek élén a korszakban mindvégig a BKIK elnöke vagy delegált alelnöke állt. Emellett a magyar kereskedelem népszerűsítése céljából az 1930-as évek végén a kereskedelmi kamarák egy ötvenezer pengő névértékű alapítványt hoztak létre a Magyar Tudományos Akadémiánál, melyből minden évben a legkiválóbb kereskedelem-népszerűsítő tanulmány szerzőjét jutalmazták. A tanulók elősegítésére folyamatosan bővült és nyilvánossá vált a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara könyvtára is. Sőt ezen túlmenően támogatták a szakmai oktatás kiépülését is: több ösztöndíjjal és pályadíjjal igyekeztek segíteni az ipari szakiskolák, valamint a kereskedelmi fiú- és lányiskolák legjobb növendékeit. Szerepet vállaltak a tanoncképzésben és – vizsgáztatásban, valamint a kereskedelem és ipar fejlesztésének szolgálatában létrehozott alapítványokban.¹³ A társadalmi élet fórumain való megjelenésüknek a kormányzat centralizációs törekvései, illetve egyes körök jobb érdekartikulációs képességei, valamint a személyes ismeretségek, továbbá az anyagi eszközök megléte vagy hiánya szabhattak gátat. Ennek ellenére elmondható, hogy a klasszikus liberális gondolkodásból fakadó, önkormányzatiságon és autonómián alapuló kamarai szervezetek – amíg lehetőségük volt rá – megfelelően és nemcsak az adott szakmai kör, hanem az egész társadalom javára töltötték be feladataikat. Nem várták passzívan a kormányzat lépéseit, számos helyen autonóm öntevékenységgel igyekeztek az adott szakma és a magyar társadalom helyzetén javítani. E szempontból tekinthetjük őket a mai civil szervezetek elődjének. [7], [11], [12], [14]

Hasonló módon a rendszerváltoztatás után helyreálló gazdasági kamarai rendszer is – noha lehetőségei e téren jóval csekélyebbek voltak, mint a történelmi szervezeteké – számos kezdeményezésével járult hozzá a gazdaságfejlesztéshez. A rendszerváltoztatás lehetőséget kínált, hogy a gazdasági önkormányzatok (kereskedelmi és iparkamarák, illetve agrárkamarák) köztestületként, a demokratikus öngazgatás elvén működő szervezetekké váljanak. Azonban az elmúlt két évtizedben sem sikerült egyensúlyi helyzetet teremteni a mindenkori kormányzat és a kamarai érdekképviselők gazdaságfilozófiai megközelítései és szándékai között. Sommás ítéletként kimondhatjuk, hogy noha az országos politika – az általam behatóan vizsgált 1990-2010 közötti időszakban – nem szentel elegendő figyelmet a többször is újraszabályozott gazdasági kamarai struktúrák véleményének és javaslatainak, a nyugat-európai országokban működő kamarákhoz hasonlóan a magyar kamarák a gazdaságszervezés fontos területein válhattak meghatározó szereplőkké tagságuk érdekében. Ugyanis a legutóbbi komoly törvénymódosítást jelentő, gazdasági kamarákról szóló 1999. évi CXXI. törvény értelmében is a kamarák nemcsak a gazdaság képviselőit látják el, hanem köztestületként (átruházott) közigazgatási feladatokat is végeznek. Ezen túlmenően kiemelkedő feladatuk a műszaki fejlesztéssel, innovációval, területfejlesztéssel foglalkozva a helyi gazdaság fejlesztése. Mint erről a törvény is intézkedett: „Az állam gazdasági szerepvállalásának csökkentéséhez szükség van a gazdasággal összefüggő közfeladatok egy részének a gazdálkodó szervezetek által köztestületi formában, öngazgatás útján történő ellátására. A gazdasági kamarák feladata, hogy önkormányzaton alapuló működésükkel előmozdítsák a gazdaság fejlődését és szerveződését.”¹⁴

¹³ Vö.: STRAUSZ Péter (2008): Kamarák a két világháború között Magyarországon. L'Harmattan, Budapest.

¹⁴ 1999. évi CXXI. tc. a gazdasági kamarákról. Preambulum.

A megyei kamarák elsősorban a megyei önkormányzatokkal működnek együtt a térségi gazdaságfejlesztő programok létrehozásában, a gazdasági érdekek egyeztetésében. A helyi önkormányzatokkal elsődlegesen a gazdasági rendeletek, a helyi adók, a bérleti díjak, valamint a gazdaságszervezés, a vállalkozásfejlesztés kapcsán kísérelnek meg széleskörű kooperációt a kamarák. Emellett – akárcsak a megyei önkormányzati szinten – itt is jelentkezik a (helyi) gazdasági érdekek egyeztetésének igénye, valamint vásárok, kiállítások szervezése, támogatása és a szakképzésben való részvétel. Emellett azonban a gazdasági önkormányzatok fontos szerepet játszanak a nemzetközi együttműködés alakításában is. E kérdést két síkon is érdemes vizsgálni: egyfelől a területi kamarák esetében a határmenti térségeknél figyelhető meg a nemzetközi aktorok összefogásának törekvése, a határon átvívelő gazdaságfejlesztés elősegítése; másfelől pedig az országos kamarák nemzetközi szerepvállalása új nemzetközi szervezetek létrehozásához és európai szintű gazdaságfejlesztési javaslatokhoz vezetett. [4], [6], [12]

A gazdasági kamarák egyik legrégebbi, tradicionális kamarai tevékenységi köre a nemzetközi, széleskörű együttműködések bonyolítása. Ennek fő letéteményese maga a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, mely a nemzeti gazdaságfejlesztő programokban, a külgazdasági diplomácia építésében, a külgazdasági stratégia megalkotásában, továbbá az országos piacvédelemben és a gazdasági szabályozásban jut meghatározó szerephez. Az MKIK 2004-től teljes jogú tagjává vált az európai kamarai ernyőszervezetnek, az EUROCHAMBRES-nek és mindemellett a világ közel 220 kamarai szervezetével áll kapcsolatban. Mindemellett nemcsak az országos kamarának, hanem maguknak a területi kamaráknak is van egy kiterjedt nemzetközi kapcsolatrendszere. Ez, mint említettük, különösen a határmenti kamarák esetében jelentős. Így e szervezetek más országok megyei, illetve régiós kamaráival köthetnek és kötnek is együttműködési szerződéseket. Ezek különösen a két ország egyes régiói között a partnertérség révén próbálják a gazdasági együttműködést elősegíteni. A hálózatosodás, a határokon átvívelő és határmenti térségeket összefogó együttműködések révén a területi kamarák felismerik közös érdekeiket és segítik a magyarországi, illetve határmenti kis- és középvállalkozások lehetőségeinek bővülését, az egyes régiók gazdaságszervezésének fejlesztését. [6], [12], [14]

4. tézis: A rendszerváltoztatás utáni magyar társadalmi-politikai rendszerben hiányzik a kamarák megfelelő beágyazottsága

A rendszerváltoztatással párhuzamosan, a kényszerű szüneteltetés hosszú évtizedeit követően Magyarországon is sor került a jelentős történelmi hagyományokra visszatekintő hazai gazdasági kamarai rendszer újjáéledésére. Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény lehetőségeit kihasználva megindult számos, magát kamaraként megnevező szervezet létrehozása. Mindennek eredményeképpen 1993-ra már több mint száz, magát kamarának tituláló, de az egyesülési törvény alapján létrejött szervezet működött, melyek között a gazdasági élet területein is különböző szervezetek működtek párhuzamosan. Ezek azonban nem rendelkeztek sem megfelelő eszközrendszerrel, sem pedig olyan politikai tőkével és lobbierővel, mellyel hatékonyan és egységesen tudtak volna fellépni az általuk képviselt kör érdekeiért. Sokkal inkább a széthúzás és a vetélkedés volt meghatározó (nem egyszer durva

hangnemtől kísérve) az egyes – azonos szakterületen megalakult – szervezetek között. [8], [10], [13]

A kormányzat hozzáállása sem segítette az új, modern kamarai rendszer kialakulását Magyarországon, mivel az Antall-kormány nem szimpatizált az érdekképviseltek vezetésével. Ugyan elősegíthette volna a területi mellett a funkcionális önkormányzatok fejlődését is helyi, szakmai és országos szintű (neokorporatista) egyeztetési fórumok létrehozásával, ez azonban nem következett be. Ezért is jelentett külön izgalmas váltást, amikor a Polgári Törvénykönyv egyes rendelkezéseinek módosításáról szóló 1993. évi XCII. törvény bevezette a magyar jogrendbe a köztestületek fogalmát és nevesítette a kamarákat.¹⁵ Ennek következtében pedig a kamara ekkortól kezdve nem működhetett társadalmi szervezetként, hanem csakis köztestületként, törvény által létrehozva. Ennek megfelelően a következő években mind a gazdaság, mind a szabad szellemi foglalkozások terén létrejöttek az egyes, külön törvény által létrehozott, köztestületként működő kamarák.

A megnyugtatónak tűnő rendezés ellenére az ezt követő másfél évtizedben sem jutott nyugvópontra a kamarai rendszerről folytatott hazai politikai polémia. A hatalom birtokosai több esetben is szándékaik megvalósítása érdekében, illetve politikai előnyök végett határozták meg saját álláspontjukat a kamarák szerepével és jogszabályi háttérével kapcsolatban. Ennek tudható be, hogy mind a gazdasági kamarák, mind egyes szakmai kamarák esetében több ízben is komoly módosítás következett be a normarendszerben és nem alakult ki kormányzati ciklusokat átívelő konszenzus a funkcionális önkormányzatok szerepéről, tevékenységi köréről és helyéről a társadalom és a politikum alrendszerében.

Amennyiben a gazdasági kamarák helyét vizsgáljuk a magyar politikai rendszerben, úgy megállapíthatjuk, hogy az 1994 márciusában kihirdetett új gazdasági kamarai törvény, melyet a parlament ellenszavazat nélkül fogadott el, a közép-kelet-európai térség egyik legkomplexebb kamarai szabályozását és érdekképviselési rendszerét hozta létre. Ennek értelmében három kamarai szervezet állt fel mind megyei, mind országos szinten: a kereskedelmi és iparkamarák, a kézműves kamarák és az agrárkamarák. A kötelező tagság és a köztestületi jelleg révén sikerült az egyes szakmai, vagy ágazati érdekeket háttérbe szorítva konszenzusos érdekképviselésre törekedni és ezáltal a gazdasági szféra egészét megjeleníteni a kormányzattal, illetve a helyi politikummal folytatandó dialógus-folyamatokban. Erőteljesen jelenhetett meg a kamarák érdekképviselési funkciója is, hiszen a kamarák választott testületeiben valósult meg a piac átfogó és arányos gazdasági súly szerinti képviselése, vagyis egy alulról építkező, decentralizált és állami befolyás nélküli összgazdasági érdekképviselés.

A jogszabály szerint a gazdasági kamarák négy elkülöníthető feladatot láttak el:

- a közigazgatástól vállaltak át törvényileg szabályozott feladatköröket, illetve közreműködtek a gazdasággal összefüggő államigazgatási ügyek ellátásában;
- a gazdasági szereplők általános érdekeinek érvényesítését, mely során kikérték véleményét gazdasági tárgyú jogszabály-előterjesztésekkel kapcsolatban

¹⁵ „A köztestület önkormányzattal és nyilvántartott tagsággal rendelkező szervezet, amelynek létrehozását törvény rendeli el. A köztestület a tagsághoz, illetőleg a tagság által végzett tevékenységhez kapcsolódó közfeladatot lát el. A köztestület jogi személy.” PTK 1993:XCII. tc. 65. §. (1) bek.

- az üzleti forgalom biztonságának és a piaci magatartás tisztességének megteremtése, megőrzése, illetve fokozása számos adminisztratív feladattal (származási igazolások, bizonyítványok és forgalmi okmányok kiállítása és hitelesítése, szokványok összeállítása és közreadása, stb.) és különösen a saját adatbázisok létrehozása, vagyis a cégjegyzékek vezetése.
- a gazdaságfejlesztés mint hagyományos, évszázados múlttra visszatekintő feladat: gazdaság infrastruktúrájának fejlesztése, a műszaki fejlődés előmozdítása, a külgazdasági kapcsolatok ápolása, vásárok szervezése, a tagok számára történő tanácsadás, stb.

Ezáltal egy olyan komplex feladatkör-kulmináció alakult ki a gazdasági kamarák esetében, mely ötvözte mind a hagyományos, történelmileg kialakult feladatköröket, mind az új, a modern gazdaság követelményeiből fakadó feladatokat. A gazdasági kamarák köztestületekként jelentek meg, amelyek kötelező tagságuk révén teljes reprezentációt tudtak megvalósítani, ugyanakkor – a tagdíjbevételek révén – az államtól és a közigazgatástól függetlenül működtek. A kamarák sajátja volt a területi elv alapján működő decentralizált és demokratikus struktúra, valamint a gazdaság általános érdekeinek védelme mellett a hagyományos gazdaságfejlesztés és az államigazgatástól átvett közfeladatok (kvázi hatósági funkciók) gyakorlása.

A gazdasági kamarai rendszer minden bizonnyal legnagyobb hiányossága ezekben az években ugyanakkor az érdekegyeztetés területén volt megfogható. Magyarországon ugyan csíráiban megjelent a nyugat-európai országok esetében mindennapi gyakorlattá vált neokorporatív tripartit érdekegyeztető mechanizmus, felállt és működött az Érdekegyeztető Tanács (ÉT), azonban a gazdasági kamarák és a gazdasági kormányzat között nem alakult ki rendszeres konzultációs kapcsolat. Mindemellett az új kötelező tagságú kamarai rendszer az abba „kényszerített” tagokat, különösen a kis- és középvállalkozásokat sem tudta meggyőzni szükségességéről, az első perctől kezdve mutatkoztak ellenérzések a kamarai struktúra iránt: a szolgáltatások szintje sokkal később állt csak be a gazdasági kamarák esetében, mint a tagdíjak befizetésének kötelezettsége, így a tagok úgy érezték, újabb adóterheket kaptak a nyakukba a kormányzattól. Ennek következtében politikai tényezővé válhatott a kötelező tagság elleni fellépés, mely az 1998-as választások esetében komoly tőkét jelentett a végül győztes jobb-közép pártoknak. [5], [6], [11], [12], [13], [14], [15]

Ennek a folyamatnak az eredményeképp alig öt évvel megszületése után megszűnt a kötelező kamarai tagság a gazdasági kamarák esetében. Az új kamarai törvény (A gazdasági kamarákról szóló 1999. évi CXXI. törvény) arra az alapra helyezkedett, hogy a gazdálkodó szervezetek tagsága önkéntes legyen, és a hagyományos kamarai feladatok ellátásának, illetve a kamarák köztestületi jellegének erősítése érdekében 2000. november 1. napjától a gazdasági kamarák ne lássanak el közigazgatási feladatokat. A kamarák szervezetrendszerének egyszerűsítése érdekében az új törvény a kereskedelmi és iparkamarák és a kézműves kamarák integrációját is előírta, emellett a gazdasági érdekképviseltek törvényben biztosított jogaira vonatkozó szabályozást is egyszerűsítette.

A gazdasági önkormányzatok kényszerű átalakítására éppen akkor került sor, amikor a gazdaság szereplőinek érdekében legnagyobb szükség lett volna rá, hogy zavartalanul végezhesék tevékenységüket. Az ország az Európai Unióhoz történő csatlakozás előszobájában állt és a kamarák egyik súlyponti feladatát jelentette volna a 2000 és 2004 közötti időszakban, hogy mind általánosságban az ország gazdaságát, mind a honi gazdasági szereplőket felkészítsék a közösségi csatlakozás következményeire. Véleményünk szerint a tény, hogy a magyar aktorok nem bírnak megfelelő mozgástérrel, illetve intenzitással a külföldi piacokon éppen a kamarák meggyengítésének és jogfosztásának a következménye.

Az önkéntes tagsággal rendelkező, de elméletileg köztestületileg működő magyar gazdasági kamaráknak az 1999. évi törvényt követően négy-öt évre volt szükségük, hogy konszolidálják tevékenységüket, megteremtsék a működéshez szükséges anyagi feltételeket és ismét meghatározó módon, tagságukban is gyarapodva tudjanak bekapcsolódni a magyar gazdaság érdekeinek artikulálásába. Jellemző volt, hogy ebben az időben nem a KKV-k, hanem elsősorban a hazai és multinacionális nagyvállalatok, valamint a mezőgazdaságban is a nagyüzemek adták a kamara tagságát. Végül úgy tűnt a 2000-es évek közepére az első közös pontokat talán sikerült megtalálni a kormányzattal is, ugyanis a politikai elit igényei között egyre hangsúlyosabbá vált az állami közigazgatás karcsúsítása és tehermentesítése – ez pedig újabb feladat-átruházásokkal járt más szervezetek részére. Egyes kamarai vezetők véleménye szerint ez egy részbeni visszatérést jelentett a korábbi állásponthoz, miszerint a kamarák éppen a karcsú és célorientált állami közigazgatás megszervezése érdekében, mint az érintettek önszerveződése jelennek meg. Ez a tendencia különösen a gazdasági válság hatására erősödött fel, amikor egyértelmű volt, hogy a társadalmi jól-lét megteremtése érdekében a széles köröket mozgósítani képes kamarai rendszer közreműködhet a kormányzati célok elérésében. Így a 2010-es választások előszelében ismét politikai tényezővé válhattak a gazdasági önkormányzatok és a kormányváltást követően jogszabályi helyzetüket, jogosítványaikat és feladataikat is ismételten módosították.

Először úgy tűnt, gyors és ismét a kötelező tagság irányába elmozduló törvénymódosítást várhatnak a gazdasági kamarák, azonban sem a kereskedelmi és iparkamarákkal, sem pedig a mezőgazdasági kamarákkal kapcsolatos új törvény nem készült el a kormány által kitűzött időpontig. Végezetül 2011 novemberében igen furcsa és szokatlan módon végigvitt törvénymódosításra került sor: az egyik úgy nevezett „salátatörvényben” néhány ponton megváltoztatták a gazdasági kamarákkal kapcsolatos 1999-es törvényt. A 2012. január 1-jétől életbe lépett változás lényege, hogy az egyéni és társas vállalkozások – kivéve a más kamarák illetékessége alá tartozókat – kötelesek regisztráltatni magukat a területileg illetékes kereskedelmi és iparkamaránál és évi 5000 forinttal járulnak hozzá a kamarai közfeladatok ellátásához. A hozzájárulásért cserébe ugyanakkor a szervezet köteles részükre a kamarai törvényben meghatározott szolgáltatásokat (tanácsadás gazdasági, pénzügyi, adózási, hitelhez jutási kérdésekben, üzleti partnerkeresés és pályázatfigyelés) térítésmentesen nyújtani.¹⁶

¹⁶ 2011. évi CLVI. törvény egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról 403-408. §. 2011. november 21. Kihirdetés napja: november 29. *Magyar Közlöny* 140. szám. <http://jogszabalykereso.mhk.hu/MK11140.pdf> (letöltés dátuma: 2012. március 8.)

Talán felesleges hangsúlyozni, hogy a fenti módosítás nem oldotta meg a gazdasági kamarák több mint egy évtizede meglévő gondjait, és a képviselendő kör számára sem nyitott új lehetőségeket. Némiképp féloldalasnak tűnik, hogy a vállalkozásoknak bevételeikből egy olyan szervezet közfeladat-ellátásának költségeiben kell részt vállalniuk, melynek ezáltal nem válnak tagjaivá. Ismerve a kamarák korlátozott szolgáltatási lehetőségeit, az sem valószínű, hogy ezek a fizető „nem-tagok” sokat profitálhatnak majd a hozzájárulásért cserébe ígért szolgáltatásokból. [12], [13], [15]

5. tézis: A magyar gazdasági kamarai rendszer átalakításaival is dokumentálható a klasszikus európai kamarai tipológia újragondolásának szükségessége

A 19. századtól kezdődő modern kamarai rendszereket tekintve – némi leegyszerűsítéssel – két fő típust tudunk egymástól elkülöníteni: az angolszász és a kontinentális érdekképviselési modellt. Az első modellbe tartozó struktúrák kialakulása alapvetően Nagy-Britanniára, annak gyarmataira, valamint az Egyesült Államokra jellemző. Az angolszász kamarai rendszerek karakterisztikumát Robert J. Bennett öt alapvetően fontos ismértékben határozta meg:

- önkéntes alapon szerveződnek;
- a helyi gazdasági közösség hangjaként kívánnak működni;
- általános érdekeket (és nem egyes szektorokhoz vagy cégekhez köthető sajátos individuális érdeket) foglalmaznak meg és képviselnek;
- gyökereikkel egyértelműen a helyi gazdasági közösséghez vagy egy adott régióhoz kapcsolódnak, teljes mértékben alulról építkező önszerveződésnek tekinthetők;
- megnyilvánulásaik legitimitását a belső, ugyanakkor nyílt és transzparens érdekkiegyenlítési folyamatok biztosítják.¹⁷

Az alapvetően egyesületi formában működő angolszász kamarák kialakulását a törvényhozás, illetve az államigazgatás mint központi hatalom nem segítette elő. Éppen ezért semmilyen állami jogosítvánnyal nem rendelkeznek, e szervezetek nem törvény által létrehozott jogi személyek, hanem egyes érintett szakmai, gazdasági körök érdekvégyesítési, lobbifóruma. A szervezet igen ritkán vesz részt a szakmai közigazgatásban és a kormányzatot tanácsadó munkájával sem segíti intézményesített módon, tevékenysége a gazdasági kamarák tekintetében főleg az üzleti kapcsolatok kialakulásának elősegítésére és élénkítésére, a jó gyakorlatok („best practices”) elterjesztésére, a hálózatosodásra és tagjaik érdekképviselésére irányul. Az angolszász modellt követő kamarák szinte teljesen függetlenek ugyan a kormányzattól és az állami közigazgatástól, azonban pont fakultatív tagsági rendszerük miatt az adott gazdasági-szakmai kör csupán kicsiny szeletét képviselik, ezért anyagi erejük és társadalmi súlyuk gyakran elég csekély. A modell kiindulási pontját elsősorban a 19. századi klasszikus liberalizmusban kell keresnünk, mely politikai doktrína az állam és társadalom legszigorúbb elválasztását szabta zsinórmértékül. Éppen ezért a hagyományos kontinentális

¹⁷ BENNETT, Robert J. (2011): Local business voice. The History of Chambers of Commerce in Britain, Ireland, and revolutionary Americay, 1760-2011. Oxford: Oxford University Press. 4.

modelltől eltérően az angolszász területeken – és egyes gondolatiságban ehhez közelálló térségekben – a magánjogi, egyesületi alapú kamarai rendszer terjedt el.

A kamarák másik csoportjába a kontinentális modell alapján szerveződő szakmai-gazdasági önkormányzatokat sorolhatjuk. Ezek alapvetően francia mintára, majd a német jogfejlődés segítségével szerveződtek és markánsan eltértek, sőt máig eltérnek az angolszász országokban meghonosodott struktúráktól. Az európai kontinensen kialakult kamarai szervezeteket a legtöbb esetben központi akarat hozta létre, jogkörüket, feladataikat és kötelességeiket uralkodói rendelet, később törvény szabályozta. Általában kötelező tagsági rendszer alapján szerveződtek, fő feladatuk pedig a képviselt szférával kapcsolatos törvényelőkészítő munka javaslatokkal és felterjesztésekkel való segítése, valamint az adott gazdasági-szakmai kör érdekeinek a kormány illetve a társadalom felé történő képviselete volt.¹⁸ A mindenkori hatalom sokkal jobban érvényesíthette befolyását ezen szervezetekben, mint a szigetországban, azonban a kontinens kamarái sokkal kiterjedtebb tevékenységet végeztek, mint az angolszász világ hasonló nevet viselő egyesületei és ebből fakadóan gyakran hatékonyabb érdekképviseletet is tudtak megvalósítani.

A kontinentális modell alapján szerveződő kamarák az idők folyamán olyan törvényes érdekképviseletekké váltak, melyek az adott szféra egészét magukba foglalták, és a kormányzattal rendszeres kapcsolatban állva, befolyást gyakoroltak a törvényalkotó munkára is. Emellett pedig a szakmai közigazgatásban is gyakran szerepet kaptak és vállaltak. Ebből fakadó jogállásuk alapvetően a funkcionális önkormányzatok, a köztisztviselők körébe sorolja őket.¹⁹ Ez utóbbi ténynek illetve az államtól kapott pénzügyi támogatásnak következményeképpen ugyan autonómiájuk nem volt oly széles körű, mint angolszász társaiké, a központi hatalomtól való aránylagos – és általuk mindig bővíteni igyekezett – függetlenségük illetve önkormányzatiságuk azonban szélesebb financiai alapokkal és tágabb jogkörrel párosult, így számos esetben olyan tényezőivé váltak az adott ország gazdasági-társadalmi életének, amellyel számolni lehetett és kellett. [13], [15]

Amennyiben a gazdasági kamarák mai tipológiájához szeretnénk közelebb kerülni, érdemes több szempontot is figyelembe vennünk. Egyfelől le kell szögeznünk, hogy mindmáig nincs egységes, európai (vagy akár összetettebb nemzetközi) definíciója a kamara fogalmának. Ez minden bizonnyal összefügg azzal a ténnyel, hogy kamarákról beszélhetünk helyi és regionális szinten, továbbá ezek összefogásáról nemzeti ernyőszervezetekben, valamint kontinentális, illetve globális szervezetekben.²⁰ Mindezek ellenére érdekes, hogy a helyi szervezetek is kapcsolódnak a globális piaci szereplőkhöz, így a klasszikus értelemben vett globális szereplőkké válnak. Szintén komoly nehézséget jelent a tipológia pontos felállítása során, hogy a kamarai szervezetek mindegyike más és más jogállással rendelkezik, alapvetően eltérő feladatot lát el és emellett tagsága rendkívül összetett, heterogén. Egyfelől, mint láttuk,

¹⁸ Lásd: HENDLER, Reinhard (2005): Geschichte und Idee der funktionalen Selbstverwaltung. In: Handbuch des Kammerrechts. Hrsg.: Kluth, Winfried. Baden-Baden. 27.

¹⁹ A köztisztviselő önkormányzattal és nyilvántartott tagsággal rendelkező szervezet, amelynek létrehozását jogszabály rendeli el. A köztisztviselő a tagságához, illetőleg a tagsága által végzett tevékenységhez kapcsolódó közfeladatot lát el.

²⁰ Kontinentális szervezetnek tekinthetjük az EUROCHAMBRES, illetve a US Chamber of Commerce szervezetét, míg globális szereplőként az International Chambers of Commerce, ICC jelenik meg. Vö: PÓLA Péter (2006): Gazdasági kamarák a globalizációban. Tér és társadalom 2006/3. 19-30.

a gazdasági kamarák szervezési elve nem egységes, vannak országok, ahol a kézműves-foglalkozások, a kisipar, a mezőgazdaság külön-külön szervezetben képviselteti érdekeit. Azonban a legáltalánosabban elterjedt kereskedelmi és iparkamarák esetében is a tagság a mikro-vállalkozásoktól egészen a transznacionális nagyvállalatokig terjed. Sőt egyes országokban (így Dániában, Hollandiában vagy épp Lengyelországban) megfigyelhető, hogy a tagok között nem csak a vállalkozások jelennek meg, hanem más gazdasági szervezetek is!

A jelenkori tipológiában ugyanakkor a legkomolyabb kihívást az jelenti, hogy a történeti fejlődésben kimutatható angolszász, egyesületi és kontinentális, köztestületi, kötelező tagságú kamarai modell mellett hibrid formák is megjelentek. A rendszerváltoztatás utáni időszak Közép-Európában a hagyományos polgári szervezet, a kamarák újraéledését hozta magával. Ugyanakkor nem alakult ki egységes álláspont a szerepükről, jogi szabályozásukról. A legérdekesebb minden bizonnyal, hogy az angolszász modell átvétele mellett több országban a hagyományos kontinentális modell egyes elemeit ötvözték az önkéntes tagságon alapuló kamarai szervezettel. A kötelező tagság kérdése azonban nem csak a poszt-szocialista transzformációs országok esetében jelentkezett: több nyugat-európai, klasszikusan kontinentális kamarai modellt alkalmazó ország életében történtek módosulások az elmúlt időszakban. Ezzel olyan vegyes kamarai rendszer alakult ki, amely nem írható le az eddig alkalmazott dichotómiával és új kamara-típus definíciója vált szükségessé. [13], [14], [15]

Az új definíció meghatározásakor az alábbiakat érdemes figyelembe vennünk:

- a kamarák területi kiterjedése: országok, ahol csak helyi, regionális, illetve országok, ahol csak egy nemzeti szinten működő kamara létezik
- kötelező tagság és köztestületi státusz
- önkéntes tagság és az állami szférától teljesen elkülönült, független működés
- önkéntes tagság, de bizonyos közfeladatok ellátására köztestületi státusz.

Eme tényezőket szem előtt tartva összesen hat egymás mellett párhuzamosan létező kamara-típust tudunk megnevezni Európában. Az első ilyen új megközelítésű tipológia a kontinentális kamarai modell regionális kiterjedésű szervezeti struktúrával és kötelező tagsággal. Ez alapvetően a klasszikus kamarai állam, Ausztria, illetve a szintén hagyományos kamarai struktúrával rendelkező Németország, emellett még Luxemburg és részben Franciaország viszonylatában lehet helytálló megközelítés. A második modell a mediterrán térség helyi szinten és kötelező tagsággal működő kamaráit írja le. E körbe tartozik Görögország, Olaszország és Horvátország kamarai modellje. A harmadik nagy csoportot az észak-európai regionális kamarák köre, melyek önkéntes tagsággal, de köztestületi jelleggel rendelkeznek. Ide tartoznak Finnország, Svédország és Belgium kamarái. A negyedik modell a kelet-közép-európai regionális modell önkéntes tagsággal és köztestületi jelleggel. Ide sorolhatjuk Csehország, Románia, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia, Bulgária kamarái mellett a magyar kereskedelmi és iparkamarákat is. Az ötödik csoportban az angolszász kamarai modell regionális szervezeti struktúrával jelenik meg, önkéntes tagsággal és az állami szférától teljesen elkülönült, független működéssel (egyesületi forma). Ez elsősorban Dánia, Észtország, Litvánia és Málta esetében jellemző. Végül a hatodik modell szintén az

angolszász típust valósítja meg, de elsődlegesen helyi szinten működő struktúrákkal. Ide sorolható az Egyesült Királyság mellett Írország és Ciprus.²¹

Már a fenti felsorolásból is látszik, hogy a korábbi korszakokhoz képest Európában folyamatosan visszaszorulóban van a kötelező kamarai tagság. Nemcsak Magyarország volt az egyik jellemző példa a kötelező tagság felszámolására, de számos közép-európai ország az önkéntes szervezési elv mellett tette le a voksát. E kérdésben a gazdasági-társadalmi feszültségek is szerepet játszottak. Sőt napjainkban épp tanúi vagyunk egy jelentős vitának Lengyelországban a kamarák szervezetéről és felépítéséről, mely a kamarai tagság kötelező mivoltát is előtérbe állította. Hasonló folyamatok mentek végbe Spanyolországban is, ahol szintén napirenden van a kontinentális modell átalakítása, új elemekkel bővítése, valamint Franciaországban is, ahol a helyi kamarák helyett a megyei szintű szervezetek előtérbe helyezését tervezi a központi adminisztráció.

Összességében elmondhatjuk, hogy a kamarai rendszerek tipológiája az elmúlt időszak változásai és politikai aktivitása révén igen nehéz és komplexé vált. A korábbi hagyományos kétosztatú kamara-tipológia új szempontok megjelenésével kibővült. Egyidejűleg megindult a klasszikus kontinentális, kötelező tagsághoz kapcsolt modell eróziója és a kamarák feladatainak újradefiniálása is. Figyelembe véve a történelmi tapasztalatokat, minden változás dacára, érdemes leszögeznünk: a gazdasági kamarai szervezet nagymértékben járulhat hozzá a napjainkban is jelen lévő társadalmi-gazdasági konfliktusok enyhítéséhez. Különösen igaz ez Nyugat-Európában, ahol a második világegést követően kifejlődött a szervezett gazdasági-társadalmi érdekkiegyenlítés modellje, melyben kulcsszerep jutott a gazdasági kamaráknak. Ennek segítségével az állami adminisztráció közvetlenül jobb információkhoz jut hozzá és segítséget kap a társadalmi érdekek megfelelő csatornázására, melyek pedig saját érdekeiket hatékonyabban tudják kifejezni. Az érdekpolitika, mely makrogazdasági és politikaterületeken átívelő irányt mutatott, pozitív hatással volt a gazdaság összteljesítményére: hosszú távon magasabb gazdasági növekedés volt kimutatható, alacsony maradt a munkanélküliségi ráta, alacsony az infláció, miközben a GDP gyorsabb növekedése volt elérhető. Mindez jobb védelmet jelentett a társadalmi konfliktusokkal és a külső sokkhatásokkal szemben, ami egyben a bizonytalanság csökkentését is magával hozta. A gazdasági kamarai mozgalom a belső érdekkiegyenlítés, a törvény által biztosított érdekartikuláció és a javaslattételi lehetőségek révén e folyamatokra meghatározó hatást gyakorolt. Így szükségesnek és a közeljövő egyik tudományos feladatának tartjuk a kamarák modernkori új szerepének mielőbbi tisztázását.

III. További kutatási területek

A téma fenti „előtörténete” is mutatja: a gazdasági kamarai kérdéskör jobbára feltáratlan volt a hazai tudományban, az eddigi kutatások részterületekre, egyes kérdéskörök vizsgálatára terjedtek csak ki. Kollégáimmal elindított kutatásaink sikere abban érhető tetten, hogy a két

²¹ SACK, Detlef: European Chambers of Commerce in Comparison – Definition, Types, and Benefits of Study. Workshop ‘Stability and Change of Chambers of Commerce in European Comparison’. University of Bielefeld. Faculty for Sociology, 17./18.9.2015. Kézirat.

világháború közötti korszakot követően első ízben igyekeztek átfogó, összegző eredményt elérni. Ugyanakkor nem állíthatjuk, hogy a kutatási pályázatok lezárultával és legutóbbi, a témával foglalkozó kötetem megjelentetésével a gazdasági kamarák vizsgálata végérvényesen lezárható lenne. További távlati lehetőségek jelentek meg a témakör tekintetében különösen a kamarai mozgalom történetének nemzetközi kontextusban történő elhelyezésével, a társadalom és gazdaság adott korszakot meghatározó kérdéseire való hozzájárulásának feltárásával, valamint a magyar eredmények nemzetközi ismertetésével. Különös odafigyelést és feltárást igénylő, mindeddig a szakirodalomban és hazai kutatásban nem vizsgált rész-kérdéskörök lehetnek:

- a kamara fogalmának változása Európában és Magyarországon (itt különösen a törvényes érdekképviselőtől /1851/ az állami intézményen át /1949/ a modern köztestületig /1994/ és a jelenlegi új tipológiai nehézségekig);

- a kamarák szerepe a társadalmi-gazdasági érdekkiegyenlítésben: új gazdaságfilozófiai válaszok és a tagság érdekében végzett gyakorlati lépések az 1871/73-as és 1929-es válságok tükrében, a gazdasági reintegráció a magyar terület-visszacsatolások esetében (1938-1941), a kamarák a neokorporatív szociális párbeszédben, valamint a rendszerváltás utáni recesszióból való kilábalásban, az EU-csatlakozásban játszott szerepe;

- a kamarai munka mindennapjai: a kapitalizmus-eszme terjesztése a 19. században, a hadigazdaságban betöltött szerep, a tervgazdálkodás külső piacokon való megjelenítése, illetve a szabad verseny eszméjének megjelenítése a rendszerváltás után.

A munka sikeres elvégzésével kitapintható lenne számos történelmi minta, alkalmazható eredmény a hazai gazdasági kamarai mozgalom számára, így vizsgálatuk és az elért eredmények hazai szervezetekre való implementálása a tudományos elméletek gyakorlatba való átültetését is elősegítheti, ezáltal támpontot nyújthat a kamarák számára a továbbfejlődés, illetve a további szerepvállalás terén is.

IV. A tézispontokhoz kapcsolódó hivatkozott publikációk

[1] Zachar Péter Krisztián: Fejezetek a magyarországi kereskedelmi és iparkamarák történetéből (1848-1918). (In:) Gergely Jenő (Főszerk.): Autonómiák Magyarországon 1848-1998. Az ELTE BTK Új- és Jelenkori Magyar Történeti Tanszék kiadványa, Budapest 2004. 97-131.o.

[2] Zachar Péter Krisztián: A szakmai önkormányzatok létrejötte és fejlődése 1850-1918. In: Autonómiák Magyarországon 1848-2000. Főszerk.: Gergely Jenő. L'Harmattan kiadó, Budapest 2005. I. k. 115-126.o.

[3] Zachar Péter Krisztián: Az osztrák gazdasági kamarák hivatal- és autonómiatörténete. KÚT – Az ELTE BTK Történelemtudományok Doktori Iskola folyóirata, 2006/2-3, 115-137.o

[4] Zachar Péter Krisztián: A kamarák szerepe a szociális párbeszédben Ausztria és az Európai Unió példáján. In: A kamarai tevékenység Magyarországon és az Európai Unióban. Főszerk.: Gergely Jenő. ELTE, 2007. 116-137.o.

- [5] Strausz Péter – Zachar Péter Krisztián: Gazdasági és szakmai kamarák Magyarországon és az Európai Unióban. L'Harmattan, Bp. 2008.
- [6] Zachar Péter Krisztián: A magyar gazdasági kamarák szerepe a rendszerváltás utáni gazdaságpolitikában. In: Világméretű pénzügyi és hitelpolitikai válság és Magyarország. Szerk.: Majoros Pál – Zimler Tamás. MTA VEAB – BGF, Veszprém, 2009. 407-422.
- [7] Zachar Péter Krisztián: Kamarai autonómiák a polgári korban. Múltunk. Politikatörténeti folyóirat. LV. évfolyam, 2010/1. sz. 36-61.
- [8] Strausz Péter – Zachar Péter Krisztián: Die ungarischen Kammerstrukturen als Spielball der Politik? In: Jahrbuch Recht und Ökonomik des Dritten Sektors 2009/2010 (RÖDS): Welche Aufsicht braucht der Dritte Sektor? Hrsg.: Hans-Jörg Schmidt-Trenz - Rolf Stober. Baden-Baden, Nomos Verlag, 2010. 227-256. (társszerző: Strausz Péter)
- [9] Zachar Péter Krisztián: Az uniós (neo)korporatív gazdaság- és társadalompolitikai érdekkiegyenlítés szervezetei. Történelmi tanulságok, jövőbeni perspektívák. In: A huszonegyedik század kihívásai és Magyarország jövőképe. Szerk.: Beszteri Béla – Majoros Pál. MTA VEAB – Budapesti Gazdasági Főiskola, Veszprém, 2011. 75-84. o.
- [10] Strausz Péter – Zachar Péter Krisztián: Bewegungsraum und aktuelle Managementfragen für die Kammern im Gesellschafts- und Wirtschaftsleben in Ungarn. In: Jahrbuch des Kammer- und Berufsrechts 2011. Hrsg.: Winfried Kluth. Peter Junkermann Verlag, Halle an der Saale, 2012. 227-253.
- [11] Zachar Péter Krisztián: Politik, Wirtschaft, Selbstverwaltung – Die Wirtschaftskammern in Ungarn in der Zwischenkriegszeit und der Versuch einer Neuorganisation nach der Wende. In: Einhundertfünfzig Jahre Rückständigkeit? Wirtschaft und Wohlstand in Mitteleuropa von 1867 bis zur Gegenwart. Hrsg.: Christopher WALSCH. Gabriele Schäfer Verlag, Herne, 2013. 141-159.
- [12] Zachar Péter Krisztián: Die ungarischen Wirtschaftskammern als Dienstleistungsinfrastruktur-Akteure. In: Jahrbuch Recht und Ökonomik des Dritten Sektors 2013/2014 (RÖDS). Der Dritte Sektor als Infrastrukturakteur. Hrsg. Hans-Jörg Schmidt-Trenz – Rolf Stober. Nomos Verlag, 2014. 51-72.
- [13] Zachar Péter Krisztián: A magyar kamarai rendszer mint a mezoszféra meghatározó szereplője. In: Társadalmi válságok, konfliktusok a jól-lét kontextusában. Szerk.: Hervainé Szabó Gyöngyvér – Folmeg Márta. Székesfehérvár, KJF, 2014. 25-58.
- [14] Zachar Péter Krisztián: The role of Chambers of Industry and Commerce in Hungary after the transition of 1989/1990. Central European Political Science Review (CEPSR). Quarterly of Central European Political Science Association. Vol. 16. Nr. 62. (Winter 2015). 94-108.
- [15] Zachar Péter Krisztián: Gazdaság, politika, érdekképviselés. Fejezetek a magyar és európai gazdasági kamarák történetéből. Heraldika Kiadó, Budapest, 2016.

V. A tézisekhez kapcsolódó tudományos előadások

1. Külföldön tartott előadások:

- 1) **2017. június 12-13.** „*A mezoszféra intézményesülése – A gazdasági kamarák és a kormányzat interakciójának történeti tanulságai*” V. IRI Nemzetközi Társadalomtudományi Konferencia, Štúrovo, Szlovákia.
- 2) **2015. szeptember 17-18.** „*Institutional Change of Hungarian Chambers of Commerce and Industry*”. Universität Bielefeld, Conference on Stability and Change of Chambers of Commerce in European Comparison.
- 3) **2014. szeptember 25-28.** „*Gazdasági krízisek, társadalmi feszültségek, modern válaszkísérletek*”. Erasmus oktatói csereprogram, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Kolozsvár – Cluj-Napoca.
- 4) **2013. november 27-29.** „*Die ungarischen Wirtschaftskammern als Dienstleistungsinfrastruktur-Akteure*” Hamburg, 5.Tagung zu Recht und Ökonomik des Dritten Sektors.
- 5) **2013. május 23-25:** „*Economic Interest-Representing Organizations and State Economy Governance in Hungary and Austria Between the Two World Wars*”. USA, Baltimore, Tremont Grand, 38th Annual Conference of the Economic and Business History Society.
- 6) **2013. február 14:** „*Ungarische Kammern vor und nach der Beseitigung der Pflichtmitgliedschaft*”. Wirtschaftsuniversität Wien – WKÖ: Konferenz „Kammern in einem sich wandelnden Umfeld”.
- 7) **2009. november 25-27:** „*Die ungarischen Kammerstrukturen als Spielball der Politik?*”. Hamburg, 3. Tagung zu Recht und Ökonomik des Dritten Sektors - „Welche Aufsicht braucht der Dritte Sektor?“
- 8) **2008. szeptember 18-19:** „*Das Kammerwesen in Ungarn*”. Halle an der Saale – Hamburg: Institut für Kammerrecht, „Kammerrechtstag 2008”

2. Hazai előadások:

- 1) **2016. november 30.** „*Minden, amit a gazdasági kamarákról tudni akarsz, de sohasem merted megkérdezni. Innováció, kooperáció, érdekiegyenlítés és fejlesztés – a gazdasági kamarák a mai Európában*” Kodolányi Szabadegyetem, Budapest:
- 2) **2016. november 5.** „*Governance in Europe – The organisation of business interests on the European level*” Security and sovereignty in the 21st century. Institute for Cultural Relations Policy – KJF, Budapest:
- 3) **2016. március 4.** „*A gazdasági kamarák narratívái a rendszerváltoztatás korszakában*”. VIII. Több nemzetiségű államok keletkezése és felbomlása Közép-Európában tudományos konferencia, Szeged, Szegedi Akadémiai Bizottság székháza.
- 4) **2015. november 14.** „*A gazdasági kamarák lokális gazdaságfejlesztése a globalizációban*”. Huszonöt éve szabadon Közép-Európában. Budapest.
- 5) **2015. október 15.** „*A gazdasági kamarák oktatási reformtörekvései a transzformációs válságok leküzdésére*”. Pannon Tudományos Nap 2015, Nagykanizsa, MTA PAB.
- 6) **2015. október 9.** „*A német gazdasági kamarai modell hatása a rendszerváltoztatás utáni Magyarországon*”. Az Elbától a Dunáig – Magyar-német együttélés és kapcsolatrendszer a modernitásban. Hódmezővásárhely, Emlékpont.
- 7) **2015. március 6.** „*Új Duna-menti föderáció? A DCCA mint Köztes-Európa integrációjának fejlesztője a 21. század hajnalán*”. „VII. Többnemzetiségű államok keletkezése és felbomlása Közép-Európában” konferencia, SZTE – Móra Ferenc Múzeum, Szeged.

- 8) 2015. február 20. *A magyar kamarai rendszer a társadalmi-gazdasági jól-lét problémáinak mezoszintű kiegyenlítője*. Társadalmi konfliktusok – Társadalmi jól-lét és biztonság – Versenyképesség és társadalmi fejlődés, Kodolányi János Főiskola, MTA Veszprémi Akadémiai Bizottsága Gazdaság-, Jog- és Társadalomtudományi Szakbizottsága, Székesfehérvár.
- 9) 2014. október 17. *„A gazdasági kamarai mozgalom felsőoktatási reformtörekvései a válságperiódusok leküzdésére*. VIII. Régiók a Kárpát-medencén innen és túl – nemzetközi tudományos konferencia, Kaposvári Egyetem, Egyesület Közép-Európa Kutatására (Szeged), VIKEK, Kaposvár.
- 10) 2014. szeptember 29. *„Einblicke in die Politik und das Berufskammernsystem Ungarns*. Budapest Residency II. 2014 – Wirtschaftsakademie deutscher Apotheker, MBA Health Care Management, Andrassy Universität Budapest.
- 11) 2014. május 26. *„Die Berufskammern in Ungarn als politische Akteure?”* Budapest Residency 2014 – Wirtschaftsakademie deutscher Apotheker, MBA Health Care Management, Andrassy Universität Budapest.
- 12) 2014. május 15. *„A nyugati menedzsment trendek hatása a magyar gazdasági kamara mozgalom válságkezelésében*. „A világ gazdaság és világpolitika a „Nyugat” és a „Kelet” változó geopolitikai erőterében” konferencia, VEAB – SZIE – PE – BGF – KJF, Győr.
- 13) 2013. október 25. *„DCCA – a new advocacy organisation to develop competitiveness of the economies in Central Europe*. „Prospects For The European Union: Borderless Europe?” Institute for Cultural Relations Policy, Budapest.
- 14) 2013. október 17.: *„A gazdasági kamarai mozgalom mint jól-lét aggregátor*. „Társadalmi konfliktusok- társadalmi jól-lét és biztonság. Versenyképesség és társadalmi fejlődés (TÁMOP-4.2.2.A-11/1/KONV) workshop”, KJF, Budapest.
- 15) 2013. október 3. *„A Duna Stratégia és a Duna Menti Kereskedelmi Kamarák Szövetsége*. „A nemzetközi kapcsolatok és a társadalomtudomány kérdései a 21. század elején”, Kodolányi János Főiskola, Budapest.
- 16) 2013. május 13. *„Die Berufskammern in Ungarn als politische Akteure?”*. Budapest Residency 2013 – Wirtschaftsakademie deutscher Apotheker, MBA Health Care Management, Andrassy Universität Budapest.
- 17) 2012. október 10. *„A magyar kereskedelmi felsőoktatás megteremtése és a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara*. „Magyar egyetemi és felsőoktatási egyesületek a 20. században”, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Levéltára, KJF Történeti Műhely, Székesfehérvár.
- 18) 2012. május 14. *„Die Berufskammern in Ungarn und die Dienstleistungsrichtlinie der EU*. Budapest Residency 2012 – Wirtschaftsakademie deutscher Apotheker, MBA Health Care Management, Andrassy Universität Budapest.
- 19) 2012. április 19. *„Die Wirtschaftskammern in Ungarn in der Zwischenkriegszeit und der Versuch einer Neuorganisation nach der Wende*. Internationale Tagung zu Wirtschaft und Wohlstand in Mitteleuropa, Andrassy Universität Budapest.
- 20) 2011. november 4. *„The Development of the Hungarian Civil Organizations, Especially Chamber Autonomies after the Transition of 1989/1990*. „A szociális munka területi dimenziói a minőségi szolgáltatásfejlesztésben”, KJF, nemzetközi konferencia, Székesfehérvár.
- 21) 2011. május 23. *„Magyar részvétel az uniós neokorporatív érdekkiegyenlítő szervezetekben*. „A 21. század kihívásai és Magyarország jövőképe”, az MTA VEAB, a BGF, a győri Széchenyi Egyetem és Komárom Város Önkormányzata közös konferenciája, Komárom.
- 22) 2010. június 30. *„Neue Annäherungen an die Berufskammern in Ungarn*. Wirtschaftsakademie Deutscher Apotheker – Andrassy Universität Budapest nemzetközi konferenciája, Budapest.

- 23) 2010. április 27. „A határmenti gazdasági kamarák mint a nemzetközi gazdaságélénkítés szervezetei”. „Magyarország határmenti térségeinek és városainak fejlődése a rendszerváltás és európai uniós tagságunk következtében”, az MTA VEAB, a Magyar Jogászegylet és Komárom Város Önkormányzata közös konferenciája, Komárom.
- 24) 2009. július 3-4. „A magyar kamarai rendszer, mint a „mezoszféra” meghatározó szereplője – a kamarák és a kormányzat interakciója a rendszerváltás utáni két évtizedben”. (Strausz Péterrel közösen) „A rendszerváltozás húsz éve” – XV. Politológus Vándorgyűlés, Magyar Politikatudományi Társaság konferenciája, Miskolc.
- 25) 2009. április 27. „A magyar gazdasági kamarák szerepe a rendszerváltás után a magyar gazdaságpolitikában”. „Világméretű pénzügyi és hitelpolitikai válság és Magyarország”, az MTA VEAB, a Magyar Jogászegylet és Komárom Város Önkormányzata közös konferenciája, Komárom.
- 26) 2008. december 2. „A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara és a hadigazdaság”. „Háborús hátszín 1914-1918”, a HM HIM és a KJF közös konferenciája, Budapest-Székesfehérvár.
- 27) 2008. október 27. „Neue Herausforderungen für die Wirtschaftskammern in Ungarn durch die veränderten Rahmenbedingungen”. „Aktuelle Entwicklungen des Kammerwesens und der Interessenvertretung in Ungarn und Europa”, ELTE, Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest. ü
- 28) 2007. március 22. „A kamarák szerepe a szociális párbeszédben Ausztria és az Európai Unió példáján”. „A kamarai tevékenység tapasztalatai és aktuális kihívásai Magyarországon és az Európai Unióban” konferencia, ELTE, Mezőgazdasági Múzeum, Budapest.
- 29) 2006. június 2.: „A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara és a kereskedelemfejlesztés a Budapesti Nemzetközi Vásár tükrében”. „Pannon Gazdaságtudományi Konferencia”, Pannon Egyetem, Veszprém.
- 30) 2004. október 26. „A magyarországi kereskedelmi és iparkamarák autonómatörténete”. „Autonómiák Magyarországon” konferencia, ELTE, Budapest.

Dr. Zachar Péter Krisztián publikációs jegyzéke

I. Könyvek

1. Egyszerzős monográfiák

1. Zachar Péter Krisztián: Gazdaság, politika, érdekképviselés: Fejezetek a magyar és európai gazdasági kamarák történetéből. Budapest: Heraldika Kiadó, 2016. 364 p. (ISBN:[978-615-5592-03-4](#))

Független idéző: 5 Összesen: 5

2. Zachar Péter Krisztián: Gazdasági válságok, társadalmi feszültségek, modern válaszkísérletek Európában a két világháború között. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2014. 346 p. (ISBN:[978-963-236-955-6](#))

Független idéző: 9 Összesen: 9

3. Zachar Péter Krisztián: Ellenforradalom és szabadságharc: Az 1848. őszi nyílt dinasztikus ellenforradalmi fordulat politikai-katonai háttere, szeptember 29 - december 16. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2008. 224 p. (ISBN:[9789632361314](#))

Független idéző: 1 Összesen: 1

2. Társszerzős kötetek

1. Katona András, Kiszelly Zoltán, Salamon Konrád, Simon János, Zachar Péter Krisztián: Tüntetések könyve: Negyedszázad 56 tüntetése Magyarországon (1988-2013). Lakitelek: Antológia Kiadó, 2014. 382 p. (ISBN:[978-615-5428-036](#))
2. Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián: Gazdasági és szakmai kamarák Magyarországon és az Európai Unióban. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2008. 323 p. (ISBN:[978 963 236 096 6](#))

Független idéző: 8 Összesen: 10

3. Kedves Gyula, Zachar József, Zachar Péter Krisztián: 1848/49-ről százötven év távlatából. Siklós: Siklós Város Önkormányzata, 1999.

Független idéző: 2 Összesen: 2

II. Könyvrészletek magyar nyelven

1. Zachar Péter Krisztián: A semleges Ausztria első próbatétele – 1956. In: Csurgai Horváth József (szerk.): 1956 - a szabadság narratívái. Tanulmányok az 1956. évi forradalom és szabadságharc 60. évfordulóján. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2017. 277-290. (ISBN: 978-963-414-334-5)
2. Zachar Péter Krisztián: A kontinentális kamarai modell alkonya? Változók az európai gazdasági kamarák tipológiájában. In: Simon János (szerk): Globalizáció, regionalizáció és nemzetállamiság. Tanulmányok a nemzetközi kapcsolatok és az újkori történelem tárgyköréből. Budapest, L'Harmattan, 2016. pp. 277-292. (ISBN 978-963-414-189-1)
3. Zachar Péter Krisztián: A hivatásrendi eszme a két világháború között Magyarországon. In: Marinovich Endre (főszerk): Historia est lux veritatis. Szakály Sándor köszöntése 60. születésnapján. Budapest, Magyar Napló, 2016. II. k. pp. 179-191. (ISBN 978-615-5465-93-2)
4. Zachar Péter Krisztián: A demokratikus átmenet és a magyar gazdasági kamarák. In: Simon János (szerk.): Huszonöt éve szabadon: Gazdaság, politika, jog. Budapest: CEPoliti Kiadó, 2016. pp. 408-418. (ISBN:978-963-89674-6-6)
5. Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián: Magyarország gazdasága és társadalma a két világháború között. In: Dobák Miklós (szerk.): A 20. századi magyar vezetés elméleti és gyakorlati kérdései. 196 p. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 2015. pp. 82-99. (ISBN:[978-963-503-598-4](#))

Független idéző: 1 Összesen: 1

6. Zachar Péter Krisztián: A modernizáció útjára lépő Magyarország. In: Dobák Miklós (szerk.): A 20. századi magyar vezetés elméleti és gyakorlati kérdései. 196 p. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 2015. pp. 9-26. (ISBN:[978-963-503-598-4](#))

Független idéző: 1 Összesen: 1

7. Zachar Péter Krisztián: A magyar közigazgatás-elmélet megújításának kísérlete: Taylor és Fayol műveinek hatása Magyary Zoltán munkásságára. In: Dobák Miklós (szerk.): A 20. századi magyar vezetés elméleti és gyakorlati kérdései. 196 p. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 2015. pp. 107-129. (ISBN:[978-963-503-598-4](#))
8. Zachar Péter Krisztián: A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara és a Nagy Háború. In: Szakály Sándor (szerk.): Egy ezred év viharában meg nem rendült törhetetlen hűség: Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. 298 p. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2015. pp. 183-196. (ISBN:[978-963-414-082-5](#))
9. Zachar Péter Krisztián: A harmadik Békemenet és a programadó MILLA-tüntetés. In: Katona András, Kiszelly Zoltán, Salamon Konrád, Simon János, Zachar Péter Krisztián: Tüntetések könyve: Negyedszázad 56 tüntetése Magyarországon (1988-2013). 382 p. Lakitelek: Antológia Kiadó, 2014. pp. 268-276. (ISBN:[978-615-5428-036](#))
10. Zachar Péter Krisztián: Tüntetés a nácizmus ellen. In: Katona András, Kiszelly Zoltán, Salamon Konrád, Simon János, Zachar Péter Krisztián: Tüntetések könyve: Negyedszázad 56 tüntetése Magyarországon (1988-2013). 382 p. Lakitelek: Antológia Kiadó, 2014. pp. 277-281. (ISBN:978-615-5428-036)
11. Zachar Péter Krisztián: „Hoffmann Rózsa, gyere ki a hora” – Diáktüntetések hónapról hónapra. In: Katona András, Kiszelly Zoltán, Salamon Konrád, Simon János, Zachar Péter

Krisztián: Tüntetések könyve: Negyedszázad 56 tüntetése Magyarországon (1988-2013). 382 p. Lakitelek: Antológia Kiadó, 2014. pp. 281-291. (ISBN:978-615-5428-036)

12. Zachar Péter Krisztián: Szobordöntés ellenzéki módra. In: Katona András, Kiszelly Zoltán, Salamon Konrád, Simon János, Zachar Péter Krisztián: Tüntetések könyve: Negyedszázad 56 tüntetése Magyarországon (1988-2013). 382 p. Lakitelek: Antológia Kiadó, 2014. pp. 291-295. (ISBN:978-615-5428-036)
13. Zachar Péter Krisztián: Az ötödik Békemenet és a szociálliberális ellenzék nagygyűlése. In: Katona András, Kiszelly Zoltán, Salamon Konrád, Simon János, Zachar Péter Krisztián: Tüntetések könyve: Negyedszázad 56 tüntetése Magyarországon (1988-2013). 382 p. Lakitelek: Antológia Kiadó, 2014. pp. 296-302. (ISBN:978-615-5428-036)
14. Zachar Péter Krisztián: A magyar kamarai rendszer mint a mezoszféra meghatározó szereplője. In: Hervainé Szabó Gyöngyvér, Folmeg Márta (szerk.): Társadalmi válságok, konfliktusok a jó-lét kontextusában. Székesfehérvár: Kodolányi János Főiskola, 2014. pp. 25-58. (ISBN:978-615-5075-19-3)
15. Zachar Péter Krisztián: Taylor és Fayol munkásságának hatása a két világháború közötti magyar közigazgatás-elméletre. In: Dobák Miklós (szerk.): Tanulmányok a magyar menedzsmenttudomány 20. századi történetéről. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2013. pp. 41-61. (ISBN:978-963-236-854-2)

Független idéző: 1 Összesen: 1

16. Zachar Péter Krisztián: 50 év együttműködés: Az Elysee-szerződés összeurópai jelentősége. In: Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián (szerk.): Történelem és politika régen és ma. Budapest: Heraldika Kiadó, 2013. pp. 181-203. (Modern Minerva Könyvek; 6.) (ISBN:9789639204775)
17. Zachar Péter Krisztián: Kiútkeresés a liberális gazdaság- és államszervezés válságából a 20. század első felében Európában. In: Zachar Péter Krisztián (szerk.): Gazdaság, társadalom, hivatásrendiség a 20. századi Európában: Tanulmányok. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2013. pp. 13-36. (ISBN:978-963-236-797-2)

Független idéző: 2 Összesen: 2

18. Zachar Péter Krisztián, Rigó Balázs: Hivatásrendiség másképp – A szegedi Hivatásszervezet mint szakszervezet. In: Zachar Péter Krisztián (szerk.): Gazdaság, társadalom, hivatásrendiség a 20. századi Európában: Tanulmányok. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2013. pp. 125-146. (ISBN:978-963-236-797-2)
19. Zachar Péter Krisztián: A hivatásrendiség eszmei háttere. In: Dobák Miklós (szerk.): A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiai és szervezeti modelljei a 20. században. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2011. pp. 88-105. (ISBN:9789632363448)

Független idéző: 1 Összesen: 1

20. Zachar Péter Krisztián: Érdekképviseltek és érdekérvényesítés az osztrák "Ständestaat" keretei között. In: Dobák Miklós (szerk.): A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiai és szervezeti modelljei a 20. században. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2011. pp. 112-145. (ISBN:9789632363448)

Független idéző: 2 Összesen: 2

21. Zachar Péter Krisztián: A "klasszikus neokorporatizmus" elméleti háttere. In: Dobák Miklós (szerk.): A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiái és szervezeti modelljei a 20. században. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2011. pp. 221-239. (ISBN:[9789632363448](#))
22. Zachar Péter Krisztián: Az osztrák szociális és gazdasági partnerség. In: Dobák Miklós (szerk.): A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiái és szervezeti modelljei a 20. században. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2011. pp. 252-271.
23. Zachar Péter Krisztián, Bakonyi Gergely: A szakszervezetek és kamarák szerepe a szlovén neokorporatizmusban. In: Dobák Miklós (szerk.): A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiái és szervezeti modelljei a 20. században. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2011. pp. 272-283. (ISBN:[9789632363448](#))
24. Zachar Péter Krisztián: A neokorporatív szervezetek intézményesülése az Európai Unió közösségi szintjén. In: Dobák Miklós (szerk.): A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiái és szervezeti modelljei a 20. században. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2011. pp. 345-356. (ISBN:[9789632363448](#))
25. Zachar Péter Krisztián: A „Ständestaat” eszmeisége és az érdekképviselők. In: Dobák M, Kardos J, Stausz P, Zachar PK (szerk.) Társadalmi és gazdasági érdekérvényesítés a XX. században. 331 p. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2010. pp. 75-118. (ISBN:[978-963-236-255-7](#))

Független idéző: 3 Függő idéző: 1 Összesen: 4

26. Zachar Péter Krisztián: A kamarák szerepe a szociális párbeszédben Ausztria és az Európai Unió példáján. In: Gergely Jenő, Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián (szerk.): A kamarai tevékenység Magyarországon és az Európai Unióban. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2007. pp. 116-137.
27. Zachar Péter Krisztián: Az EU terrorizmusellenes intézkedései. In: Beszteri Béla, Vizi László Tamás (szerk.): Közép- és Kelet-Európa integrálódása az egységes európai térségbe: Tanulmánykötet. 235 p. Székesfehérvár: Kodolányi János Főiskola, 2007. pp. 196-210. (ISBN:[978-963-9558-70-0](#))
28. Zachar Péter Krisztián: Biztonságpolitikai kihívások és békefenntartás semleges szemmel. In: Beszteri Béla, Vizi László Tamás (szakmai lektor) (szerk.): Béketeremtés – Békefenntartás. 351 p. Székesfehérvár: Kodolányi János Főiskola, 2005. pp. 307-318. (ISBN:[963-9558-36-2](#))
29. Zachar Péter Krisztián: A szakmai önkormányzatok létrejötte és fejlődése 1850-1918. In: Gergely Jenő (szerk.): Autonómiák Magyarországon 1848–2000. 800 p. Budapest: ELTE Történelemtudományok Doktori Iskola; L'Harmattan, 2005. pp. 115-126. I-II-III. (ISBN:[9637343822](#))

Független idéző: 7 Függő idéző: 2 Összesen: 9

30. Zachar Péter Krisztián: Autonómia és központosítás Magyarországon 1919-1944. In: Gergely Jenő (szerk.): Autonómiák Magyarországon 1848–2000. 800 p. Budapest: ELTE Történelemtudományok Doktori Iskola; L'Harmattan, 2005. pp. 66-79. I-II-III. (ISBN:[9637343822](#))

Független idéző: 1 Összesen: 1

31. Zachar Péter Krisztián, Boér Hunor, Boér Laura: Erdély folyóinak leírása az 1820-as évekből In: Szabó András (szerk.): Acta (Siculica) 2001/1 (Acta Hargitensia VIII; A [Délkeleti Intézet és a] Csíki Székely Múzeum Évkönyve). Sepsiszentgyörgy: T3 Kiadó, 2002. pp. 245-255.

32. Zachar Péter Krisztián: A schwechati ütközet újabb források tükrében. In: Kedves Gyula, Zachar József, Zachar Péter Krisztián: 1848/49-ről százötven év távlatából. Siklós: Siklós Város Önkormányzata, 1999. pp. 35-61.

Független idéző: 1 Összesen: 1

III. Könyvrészletek idegen nyelven

1. Zachar Péter Krisztián: Strukturwandel der ungarischen Handels- und Industriekammern nach 1989/90. In: Wirtschaftskammern im europäischen Vergleich. Hrsg. Detlef Sack. Springer, Wiesbaden, 2017. 141-162.
2. Zachar Péter Krisztián: Die ungarischen Wirtschaftskammern und die Verbreitung moderner Management-Wissensinhalte in Krisenepochen: Ein Überblick. In: Rajnai Zoltán, Fregan Beatrix, Marosné Kuna Zsuzsanna, Ozsváth Judit (szerk.): Tanulmánykötet a 6. Báthory-Brassai nemzetközi konferencia előadásaiból: 1-2. kötet. 1372 p. Budapest: Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola, 2015. pp. 302-310. (ISBN:[978-615-5460-38-5](#))
3. Zachar Péter Krisztián: The Danube Chambers of Commerce Association (DCCA) – a new international organisation to overcome the economic crisis and create well-being in the Danube Basin. In: Lőrincz András (szerk.) Prospects for the European Union: Borderless Europe? Budapest: Institute for Cultural Relations Policy (ICRP), 2014. pp. 7-18. (ISBN:[978-615-5432-01-9](#))

Független idéző: 1 Összesen: 1

4. Zachar Péter Krisztián, Strausz Péter: Die Situation der Wirtschaftskammern in Ungarn vor und nach der Beseitigung der Pflichtmitgliedschaft. In: Eberhard Harald, Zellenberg, Ulrich E. (szerk.): Kammern in einem sich wandelnden Umfeld.. Wien: Jan Sramek Verlag, 2014. pp. 205-229.

Független idéző: 1 Összesen: 1

5. Zachar Péter Krisztián: The Danube Chambers of Commerce Association's activity for recovering from the economic crisis and increasing the competitiveness of enterprises in the Danube Region. In: Biltsik B, Marengo A, Posta N, Zachar P K (szerk.): New approaches in a complex world. International relations, history and social sciences. 212 p. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2014. pp. 107-124. (ISBN:[978-963-236-851-1](#))
6. Zachar Péter Krisztián: Die ungarischen Wirtschaftskammern als Dienstleistungsinfrastruktur-Akteure. In: Hans-Jörg Schmidt-Trenz, Rolf Stober (szerk.): Jahrbuch Recht und Ökonomik des Dritten Sektors 2013/2014 (RÖDS): Der Dritte Sektor als Infrastrukturakteur. Baden-Baden: Nomos, 2014. pp. 51-72.
7. Zachar Péter Krisztián: Gesellschaftliche und wirtschaftspolitische Antwortversuche auf die Krise des Kapitalismus in Ungarn in der Zwischenkriegszeit: Ein Überblick. In: Rajnai Zoltán, Fregan Beatrix, Ozsváth Judit (szerk.): Az 5. Báthory-Brassai Konferencia tanulmánykötetei. 709 p. Budapest: Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola, 2014. pp. 612-620. 1-2. köt.(ISBN:[978-615-5460-38-8](#))
8. Zachar Péter Krisztián: Politik, Wirtschaft, Selbstverwaltung: Die Wirtschaftskammern in Ungarn in der Zwischenkriegszeit und der Versuch einer Neuorganisation nach der Wende. In: Walsch, C (szerk.): Einhundertfünfzig Jahre Rückständigkeit?: Wirtschaft und Wohlstand in

Mitteleuropa von 1867 bis zur Gegenwart. 295 p. Herne: Gabriele Schäfer Verlag, 2013. pp. 141-159. (Mitteleuropäische Studien Band; V.) (ISBN:[978-3-944487-04-5](#))

Független idéző: 1 Összesen: 1

9. Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián: Die ungarischen Kammerstrukturen als Spielball der Politik? In: Schmidt-Trenz Hans-Jörg, Stober Rolf (szerk.): Jahrbuch Recht und Ökonomik des Dritten Sektors 2009/2010 (RÖDS): Welche Aufsicht braucht der Dritte Sektor?. Baden-Baden: Nomos, 2010. pp. 227-256.
10. Zachar Péter Krisztián: Neue Herausforderungen für die Wirtschaftskammern in Ungarn durch veränderte Rahmenbedingungen. In: Dobák Miklós, Winfried Kluth, Gergely Jenő (szerk.): Aktuelle Entwicklungen des Kammerwesens und der Interessenvertretung in Ungarn und Europa. 184 p. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2009. pp. 121-137. (ISBN:[978-963-236-162-8](#))
11. Zachar Péter Krisztián: Autonomie und Zentralisation in Ungarn 1919-1944. In: Péter Krisztián Zachar (szerk.) Autonomien in Ungarn 1848–2000. 374 p. Budapest: ELTE Történelemtudományok Doktori Iskola; L'Harmattan, 2006. pp. 82-99. (ISBN:[9789639683228](#))
12. Zachar Péter Krisztián: Die Entstehung und Entwicklung der beruflichen Selbstverwaltungen 1850-1918. In: Péter Krisztián Zachar (szerk.): Autonomien in Ungarn 1848–2000. 374 p. Budapest: ELTE Történelemtudományok Doktori Iskola; L'Harmattan, 2006. pp. 149-165. (ISBN:[9789639683228](#))

IV. Könyvszerkesztések

1. Barbara Biltsik, Alessandro Marengo, Nikolett Posta, Péter Krisztián Zachar (szerk.): International relations, history and social sciences: new approaches in a complex world. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2014. (ISBN 978-963-236-851-1)
2. Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián (szerk.): A történelem határán: Irodalom-, nemzetiség- és politikátörténeti tanulmányok. Budapest: Heraldika Kiadó, 2014. 368 p. (Modern Minerva Könyvek; 8.) (ISBN:[978-963-9204-92-8](#))
3. Zachar Péter Krisztián (szerk.): Diplomácia, emancipáció és egyházpolitika. Budapest: Heraldika Kiadó, 2014. 266 p. (Modern Minerva Könyvek; 7.) (ISBN:[978-963-9204-88-1](#))
4. Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián (szerk.): Történelem és politika régen és ma. Budapest: Heraldika Kiadó, 2013. (Modern Minerva Könyvek; 6.) (ISBN:[9789639204775](#))
5. Zachar Péter Krisztián (szerk.): Gazdaság, társadalom, hivatásrendiség a 20. századi Európában: Tanulmányok. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2013. (ISBN:[978-963-236-797-2](#))
6. Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián (szerk.): Sorsfordulók és mindennapok: Tanulmányok a 19-20. századi magyar és egyetemes történelemről. Budapest: Heraldika Kiadó, 2011. (Modern Minerva Könyvek; 4.) (ISBN:[978 963 9204 69 0](#))
7. Lőrinczné Bencze Edit, Zachar Péter Krisztián (szerk.): A politológia és a nemzetközi kapcsolatok – a fiatal generáció szemével. Budapest: Heraldika Kiadó, 2011. 216 p. (Modern Minerva Könyvek; 3.) (ISBN:[978-963-9204-68-3](#))

8. Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián (szerk.): Egyén és nemzet Európa történelmében : tanulmányok. Budapest: Heraldika Kiadó, 2009. 266 p.(Modern Minerva Könyvek; 1.) (ISBN 963-9204-30-7)
9. Gergely Jenő, Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián (szerk.): A kamarai tevékenység Magyarországon és az Európai Unióban. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2007. (ISBN : 978-963-463-918-3)
10. Péter Krisztián Zachar (szerk.): Autonomien in Ungarn 1848–2000. Budapest: ELTE Történelemtudományok Doktori Iskola; L'Harmattan, 2006. 374 p. (ISBN:[9789639683228](#))
11. Gergely Jenő, Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián (szerk.): Autonómiák Magyarországon 1848-1998. Budapest: ELTE Bölcsészettudományi Kar, 2004. (ISBN:[9634637310](#))

V. Folyóiratcikkek

1. Zachar Péter Krisztián: Úton a rendszerváltoztatás felé: A gazdasági kamarák narratívái az államszocializmus utolsó éveiben. KÖZÉP-EURÓPAI KÖZLEMÉNYEK X:(1.) pp. 178-190. (2017)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya C

2. Zachar Péter Krisztián: Adolescence of Austria: 1956. CENTRAL EUROPEAN POLITICAL SCIENCE REVIEW 18:(69) pp. 89-107. (2017)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya B

3. Zachar Péter Krisztián: The Danube Chambers of Commerce Association: A new way of economic cooperation in the Danube Region. CENTRAL EUROPEAN POLITICAL SCIENCE REVIEW 16:(59) pp. 80-104. (2015)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya B

4. Zachar Péter Krisztián: The role of Chambers of Industry and Commerce in Hungary after the transition of 1989/1990. CENTRAL EUROPEAN POLITICAL SCIENCE REVIEW 16:(62) pp. 94-108. (2015)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya B

5. Zachar Péter Krisztián: Új Dunamenti föderáció?: A DCCA, mint a Köztes-Európa integrációjának fejlesztője a 21. század hajnalán. KÖZÉP-EURÓPAI KÖZLEMÉNYEK VIII:(4.) pp. 178-188. (2015)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya C

6. Zachar Péter Krisztián: The tripartite social dialogue in Central Europe: A possible heritage of anti-libertarian political thoughts of the interwar period. CENTRAL EUROPEAN POLITICAL SCIENCE REVIEW 14:(51) pp. 35-45. (2013)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya B

7. Zachar Péter Krisztián: A liberális gazdaságszervezés alternatívái Közép-Európában a két világháború között. KÖZÉP-EURÓPAI KÖZLEMÉNYEK VI. évf:(3. sz.) pp. 194-204. (2013)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya C

Független idéző: 1 Összesen: 1

8. Zachar Péter Krisztián: Német-Ausztria keresztény-konzervatív gondolkodói és válaszaik a gazdasági-társadalmi válságperiódusra. KÖZÉP-EURÓPAI KÖZLEMÉNYEK 5.:(2.) pp. 29-41. (2012)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya C

Független idéző: 1 Összesen: 1

9. Zachar Péter Krisztián: The interactions between the economic chamber organizations and the policy makers in Hungary after 1990. CENTRAL EUROPEAN POLITICAL SCIENCE REVIEW 12:(46) pp. 148-165. (2011)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya B

10. Zachar Péter Krisztián: Neokorporatív társadalmi-gazdasági érdekegyeztetés Közép-Európában: a szlovén modell. KÖZÉP-EURÓPAI KÖZLEMÉNYEK 4:(2) pp. 81-92. (2011)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya C

11. Zachar Péter Krisztián: Kamarai autonómiák a polgári korban. MÚLTUNK - POLITIKATÖRTÉNETI FOLYÓIRAT 1: pp. 36-61. (2010)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya D

Független idéző: 5 Összesen: 5

12. Zachar Péter Krisztián: Az osztrák gazdasági kamarák hivatal- és autonómiatörténete. KÚT V.:(2-3.) pp. 115-137. (2006)

Független idéző: 4 Összesen: 4

13. Zachar Péter Krisztián: Az ellenforradalom politikai háttere Alamócban (1848. október – december). KÚT IV.:(3.) pp. 1-27. (2005)

14. Zachar Péter Krisztián: A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara ügyrendje, 1904. KÚT III.:(1.) pp. 80-95. (2004)

Független idéző: 3 Összesen: 3

15. Zachar Péter Krisztián: Die Gemeinsame Außen- und Sicherheitspolitik der Europäischen Union im Vertrag von Nizza. KÚT II.:(1.) pp. 116-130. (2003)

16. Zachar Péter Krisztián: Kétszázötven éve a jövő szolgálatában: A Theresianische Militärakademie múltja, jelene és jövője. ÚJ HONVÉDSÉGI SZEMLE: A MAGYAR HONVÉDSÉG KÖZPONTI FOLYÓIRATA (1991-2007) 56.:(10) pp. 122-125. (2002)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya B

17. Zachar Péter Krisztián: A megosztott kontinens egybekovácsolása és az Európai Unió jövője. MAGYAR SZEMLE 11:(1-2) pp. 187-200. (2002)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya A

18. Zachar Péter Krisztián: Új nemzetközi körülmények és biztonsági kihívások. HADTÖRTÉNELMI KÖZLEMÉNYEK 114:(1) pp. 227-231. (2001)

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya A

19. Zachar Péter Krisztián: Osztrák történelem magyar tankönyvekben. ISKOLAKULTÚRA 2.: pp. 42-52. (1996)
20. Zachar Péter Krisztián: Magyar történelem osztrák tankönyvekben. ISKOLAKULTÚRA 6: pp. 27-36. (1994)

VI. Konferenciaközlemény folyóiratban vagy konferenciakötetben

1. Zachar Péter Krisztián: The organisations of business interests in Europe. In: Security & sovereignty in the 21st century. Conference proceedings. Ed. András Lőrincz. ICRP, Budapest, 2017. 68-77. (ISBN 978-963-12-7822-4)
2. Zachar Péter Krisztián: Taylorizmus a közigazgatásban: Az organikus állam és a jó kormányzati menedzsment kérdései Magyar Zoltán munkásságában. In: Beszteri Béla (szerk.). A felfedező tudomány. Konferencia helye, ideje: Győr, Magyarország, 2013.05.16 Győr: Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar, 2013. Paper 39. (ISBN:[978 963 508 632 0](#))
3. Zachar Péter Krisztián: Alternative Wege der Gesellschafts- und Wirtschaftslenkung im Ständegedanken. In: Majoros Pál, Beszteri Béla (szerk.): Változó világ: társadalmi és gazdasági útkeresés: a 2012. május 18-án Győrben rendezett tudományos konferencia előadásai. 442 p. Konferencia helye, ideje: Győr, Magyarország, 2012.05.18 Veszprém: MTA VEAB; Széchenyi István Egyetem, 2012. pp. 347-355. (ISBN:[978-963-7159-44-2](#))

Független idéző: 1 Összesen: 1

4. Zachar Péter Krisztián: Az uniós (neo)korporatív gazdaság- és társadalompolitikai érdekkiegyenlítés szervezetei.: Történelmi tanulságok, jövőbeni perspektívák. In: Beszteri Béla, Majoros Pál (szerk.): A huszonegyedik század kihívásai és Magyarország jövőképe: a 2011. május 23-án Komáromban rendezett tudományos konferencia előadásai. 468 p. Konferencia helye, ideje: Komárom, Magyarország, 2011.05.23 Veszprém: MTA VEAB, 2011. pp. 75-84. (ISBN:[978-963-7159-40-4](#))

Független idéző: 1 Összesen: 1

5. Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián: Die Schulungs- und Unterrichtstätigkeit der ungarischen Kammern in der bürgerlichen Ära (1867-1944). In: K Lengyel Zsolt, Nagy József Zsigmond, Ujváry Gábor (szerk.): Österreichisch-ungarische Beziehungen auf dem Gebiet des Hochschulwesens = Osztrák-magyar felsőoktatási kapcsolatok: Begegnungen in Fürstenfeld, 1. Fürstenfeld, 9.–10. Mai 2008 = Fürstenfeldi találkozók, 1. Fürstenfeld, 2008. május 9–10.. 394 p. Székesfehérvár; Budapest: ELTE Egyetemi Könyvtár, 2010. pp. 253-274. (Begegnungen in Fürstenfeld; 1.) (ISBN:[978-615-5075-01-8](#))
6. Zachar Péter Krisztián: A határ menti gazdasági kamarák mint a nemzetközi gazdaságélénkítés szervezetei. In: Beszteri Béla, Majoros Pál, Zimler Tamár (szerk.) Magyarország határ menti térségeinek és városainak fejlődése a rendszerváltás és európai uniós tagságunk következtében: a 2010. április 27-én Komáromban rendezett tudományos konferencia előadásai. 448 p. Konferencia helye, ideje: Komárom, Magyarország, 2010.04.27 Veszprém: MTA VEAB, 2010. pp. 150-160. (ISBN:[978-963-7385-94-0](#))

Független idéző: 1 Összesen: 1

7. Zachar Péter Krisztián: A magyar gazdasági kamarák szerepe a rendszerváltás utáni gazdaságpolitikában. In: Majoros Pál, Zimler Tamás (szerk.): Világméretű pénzügyi és hitelpolitikai válság és Magyarország: a 2009. április 27-én Komáromban rendezett tudományos konferencia előadásai. 524 p. Veszprém: MTA VEAB, 2009. pp. 407-422. (ISBN:[978-963-7385-93-3](#))

Független idéző: 1 Összesen: 1

8. Zachar Péter Krisztián: Hazánk és az Európai Unió mezőgazdasági politikájának változása, különös tekintettel az érdekképviselői lehetőségeire. In: Rochlitz Bernadett (szerk.): Földtörvény és településfejlesztés: KÉSZ VII. Országos Kongresszusának kiadványa. Konferencia helye, ideje: Kecskemét, Magyarország, 2008.09.13. pp. 65-86.
9. Zachar Péter Krisztián: Oktatás- és kutatópolitika a kibővített Unióban. In: Beszteri Béla (szerk.): Ifjúsági jövőképek és életstratégiák globalizálódott korunkban: 1. 2. kötet. Konferencia helye, ideje: Komárom, Magyarország, 2007.04.27 Komárom: Kodolányi János Fiskola, MTA Veszprémi Területi Bizottság, 2007. pp. 163-176. (ISBN:[978-963-7385-87-2](#), ISBN: [978-963-7385-86-5](#))

Független idéző: 1 Összesen: 1

10. Zachar Péter Krisztián: A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara és a kereskedelemfejlesztés a Budapesti Nemzetközi Vásár tükrében. In: Szentés Balázs (szerk.): Tudás és versenyképesség pannon szemmel I.-II. Pannon Gazdaságtudományi Konferencia. 312 p. Konferencia helye, ideje: Veszprém, Magyarország, 2006.06.02 Veszprém: Pannon Egyetem, 2006. pp. 267-272. 1 -2. kötet. (ISBN:[963-9696-02-1](#); [963 9696 03 X](#))

Független idéző: 2 Összesen: 2

11. Zachar Péter Krisztián: A civil érdekérvényesítés lehetőségei az Európai Unióban. In: Beszteri Béla (szerk.): Megújulási válság és leküzdésének lehetőségei Európában.: Tanulmánykötet I.. Veszprém: MTA Veszprémi Területi Bizottság, 2006. pp. 88-95. (ISBN:[963-7385-79-05](#))
12. Zachar Péter Krisztián: A Simunich-dandár szerepe 1848 őszén és kora telén Felső-Magyarországon. KÚT IV.:(2.) pp. 3-42. (2005)

Független idéző: 2 Összesen: 2

13. Zachar Péter Krisztián: Fejezetek a magyarországi kereskedelmi és iparkamarák történetéből (1848-1918). In: Gergely Jenő, Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián (szerk.) Autonómiák Magyarországon 1848-1998. Konferencia helye, ideje: Budapest, Magyarország, 2004.10.26 Budapest: ELTE Bölcsészettudományi Kar, 2004. pp. 97-131. (ISBN:[9634637310](#))

Független idéző: 6 Függő idéző: 1 Összesen: 7

14. Zachar Péter Krisztián: A magyar honvédsereg hadműveletei a Lajtán túl 1848 októberében. In: Öry Gábor (szerk.): Függelenség és modern Magyarország, 1848/49: Az 1849/49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulója alkalmából meghirdetett tudományos pályázat és konferencia tanulmánykötete. 165 p. Budapest: Magyar Történezhallgatók Egyesülete, 2000. pp. 60-78. (ISBN:[963-00-5053-6](#))

Független idéző: 1 Összesen: 1

VIII. További tudományos művek

1. Zachar Péter Krisztián: Horvátország kívül-belül: politikai, gazdasági, társadalmi körkép déli szomszédunk elmúlt negyedszázadáról. (Recenzió Lőrinczné Bencze Edit: Horvátország a függetlenség kikiáltásától az uniós csatlakozásig című könyvéről) Új Egyenlítő 4. évf. 11/12. sz. (2016), 59-62.
2. Zachar Péter Krisztián: Pascal Fontaine (2015): Út Európa szívébe. A Kereszténydemokrata Képviselőcsoport és az Európai Néppárt története az Európai Parlamentben 1953–2009. Barankovics István Alapítvány, Budapest. Közép-Európai Közlemények. A történelemtudomány, a regionális tudomány, a földrajztudomány, és a gazdálkodás- és szervezéstudományok művelőinek folyóirata. IX. évfolyam 3. szám, 2016/3. No. 34. 231-237.
3. Zachar Péter Krisztián: Lőrinczné Bencze Edit (2015): Horvátország a függetlenség kikiáltásától az uniós csatlakozásig. Aposztróf Kiadó. Budapest. Közép-Európai Közlemények. A történelemtudomány, a regionális tudomány, a földrajztudomány, és a gazdálkodás- és szervezéstudományok művelőinek folyóirata. IX. évfolyam 3. szám, 2016/3. No. 34. 222-227.
4. Zachar Péter Krisztián: Szívünkben élő Európa - az ideától a 21. századi valóságig. Online könyvrecenzió: <http://www.jelujsag.hu/szivunkben-elo-europa---az-ideatol-a-21-szazadi-valosagig> (2016)
5. Zachar Péter Krisztián: Kiutkeresés a gazdasági válságból: Hivatásrendiség, keresztény szociális tanítás és a modern gazdasági-társadalmi érdekkiegyenlítés Európában. Online folyóirattanulmány, Kodolányisok Világa, <http://www.kodolanyi.hu/kv/cikk/kiutkereses-a-gazdasagi-valsgbol-37> (2013)
6. Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián: Neueste Entwicklungen der Wirtschafts- und Berufskammern in Ungarn (mit besonderem Blick auf die Dienstleistungsrichtlinie der EU). Aktuelle Stellungnahme 8/2011. Dezember 2011. Institut für Kammerrecht. (2011)
7. Zachar Péter Krisztián: Az EU aktuális kérdései I-II. A Kodolányi János Főiskola Távoktatási Intézetének online hozzáférhető tananyaga (2009)
8. Zachar Péter Krisztián: Spira György (1925-2007). SZÁZADOK 142:(4) pp. 1063-1068. (2008)

9. Zachar Péter Krisztián: Az európai integráció belső hajtóerői: a francia-német kibékülés: Die Antriebskraft der europäischen Integration: die französisch-deutsche Aussöhnung. A Kodolányi János Főiskola Távoktatási Intézetének online hozzáférhető tananyaga (2008)
10. Zachar Péter Krisztián: Az EU német motorja: Der deutsche Motor in der Europäischen Union. A Kodolányi János Főiskola Távoktatási Intézetének online hozzáférhető tananyaga (2008)
11. Zachar Péter Krisztián: Hermann Róbert: Kossuth hadserege, Kossuth fővezérei. ÚJ HONVÉDSÉGI SZEMLE: A MAGYAR HONVÉDSÉG KÖZPONTI FOLYÓIRATA (1991-2007) LXI.:(11) pp. 134-141. (2007)
12. Zachar Péter Krisztián: Róbert Hermann - Thomas Kletečka: Von der Revolution zur Reaktion – Quellen zur Militärgeschichte der ungarischen Revolution 1848-49. HADTÖRTÉNELMI KÖZLEMÉNYEK 120.:(1) pp. 363-366. (2007)
13. Zachar Péter Krisztián, Gyombolai Péter: Az európai integráció elmélete és története. A Kodolányi János Főiskola Távoktatási Intézetének online hozzáférhető tananyaga (2007)
14. Zachar Péter Krisztián: Hochleitner, Erich – Kerschbaumer, Johannes: Das sicherheitspolitische Umfeld der Europäischen Union – Risiken und Herausforderungen. HADTÖRTÉNELMI KÖZLEMÉNYEK 116.:(1) pp. 251-252. (2003)
15. Zachar Péter Krisztián: Reiter, Erich: Jahrbuch für internationale Sicherheitspolitik 2001. HADTÖRTÉNELMI KÖZLEMÉNYEK 116.:(1) pp. 245-250. (2003)
16. Zachar Péter Krisztián: Górcső alatt a terrorizmus elleni harc és az európai biztonsági politika legfrissebb fejleményei. TÁRSADALOM ÉS HONVÉDELEM 6:(3-4) pp. 312-333. (2002)
17. Zachar Péter Krisztián: Új biztonságpolitikai környezetünk kihívásai. MAGYAR SZEMLE 11:(5-6) pp. 166-174. (2002)
18. Zachar Péter Krisztián: EU-integráció és biztonság. TÁRSADALOM ÉS HONVÉDELEM 5:(3) pp. 208-226. (2001)
19. Zachar Péter Krisztián: Iván, Dezső: A magyar katonai repülés története 1945-1956. HADTÖRTÉNELMI KÖZLEMÉNYEK 114.:(4) pp. 746-747. (2001)
20. Zachar Péter Krisztián: Reiter, Erich: Der Krieg um das Kosovo 1998/99. HADTÖRTÉNELMI KÖZLEMÉNYEK 113.:(4) pp. 946-948. (2000)
21. Zachar Péter Krisztián: Evans, Stephen Stewart: The Lords Of Battle. Image and Reality of the Comitatus in dark-age Britain. DEUTSCHES ARCHIV FÜR ERFORSCHUNG DES MITTELALTERS 55:(1) pp. 410-411. (1999)

Dr. Zachar Péter Krisztián konferencia-előadás jegyzéke

I. Nemzetközi konferenciák

1. **2017. június 12-13.** V. IRI Nemzetközi Társadalomtudományi Konferencia, Štúrovo, Szlovákia: *A mezoszféra intézményesülése – A gazdasági kamarák és a kormányzat interakciójának történeti tanulságai*
2. **2015. szeptember 17-18.** Stability and Change of Chambers of Commerce in European Comparison, Universität Bielefeld: *„Institutional Change of Hungarian Chambers of Commerce and Industry”*
3. **2014. szeptember 25-28.** Erasmus oktatói csereprogram, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Kolozsvár – Cluj-Napoca, *„Gazdasági krízisek, társadalmi feszültségek, modern válaszkísérletek”*.
4. **2013. november 27-29.** 5.Tagung zu Recht und Ökonomik des Dritten Sektors, Hamburg: „Die ungarischen Wirtschaftskammern als Dienstleistungsinfrastruktur-Akteure“
5. **2013. máj. 23-25:** USA, Baltimore, Tremont Grand, 38th Annual Conference of the Economic and Business History Society, előadás: *„Economic Interest-Representing Organizations and State Economy Governance in Hungary and Austria Between the Two World Wars”*
6. **2013. febr. 14:** „Kammern in einem sich wandelnden Umfeld" Wien, WKÖ - WU, előadás: *Ungarische Kammern vor und nach der Beseitigung der Pflichtmitgliedschaft* (Strausz Péterrel közösen)
7. **2009. nov. 25-27:** 3. Tagung zu Recht und Ökonomik des Dritten Sektors - „Welche Aufsicht braucht der Dritte Sektor?“, Hamburg, előadás: *Die ungarischen Kammerstrukturen als Spielball der Politik?* (Strausz Péterrel közösen)
8. **2008. szept. 18-19:** „Kammerrechtstag 2008“, Hamburg, előadás: *Das Kammerwesen in Ungarn*
9. **2007. márc. 06:** A Krakowska Szkoła Wyższa im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego meghívására vendégelőadás, Krakkó, előadás: *The EU on its way – Chances of a political union*

II. Magyarországi konferenciák és rendezvények

1. **2017. szeptember 22** Tíz éves a politológia a Pázmányon konferencia, PPKE, Budapest: *A német Európa-politika keresztény gyökerei*
2. **2017. szeptember 16.** Keresztény Értelmiségiek Szövetsége, XI. Országos Kongresszus, Budapest: *A keresztény Európa magyar építői és védői*
3. **2017. április 19.** Harmadik Kor Egyetem, Székesfehérvár: *1944 – Korporatív rendszerváltás Magyarországon?*

4. **2016. november 30.** Kodolányi Szabadegyetem, Budapest: *Minden, amit a gazdasági kamarákról tudni akarsz, de sohasem merted megkérdezni. Innováció, kooperáció, érdekiegyenlítés és fejlesztés – a gazdasági kamarák a mai Európában*
5. **2016. november 17.** Keresztény Értelmiségek Szövetsége, Budapest, XIII. kerület: *A magyar kereszténydemokrácia hivatásrendi gyökerei a két világháború között*
6. **2016. november 14.** Keresztény Értelmiségek Szövetsége, Budapest, Józsefváros: *Két szélsőség szorításában – magyar gondolkodók és a „harmadik út” a Horthy-korban*
7. **2016. november 12.** Keresztény Értelmiségek Szövetsége, Budapest, Belváros: *A nemzeti egység kegyelmi pillanata - 1956*
8. **2016. november 5.** Security and sovereignty in the 21st century. Institute for Cultural Relations Policy – KJF, Budapest: *Governance in Europe – The organisation of business interests on the European level.*
9. **2016. május 26.** Keresztény Értelmiségek Szövetsége, Budapest, Belváros: *„Horthy-fasizmus”? „Korporatív” magyar állam? Keresztény „harmadik út”? Gondolatok Csonka-Magyarország eszmetörténetéhez.*
10. **2016. május 19.** 7. Báthory–Brassai nemzetközi multidiszciplináris tudományos konferencia, „Kárpát-medencei versenyképesség”, Óbudai Egyetem: *A magyar hivatásrendiség nemzetközi előzményei és párhuzamai a két világháború közötti Európában*
11. **2016. március 4.** VIII. Több nemzetiségű államok keletkezése és felbomlása közép-európában tudományos konferencia, Szeged, Szegedi Akadémiai Bizottság székháza, *A gazdasági kamarák narratívái a rendszerváltoztatás korszakában*
12. **2015. november 14.** Huszonöt Éve Szabadon Közép-Európában. Budapest: *A gazdasági kamarák lokális gazdaságfejlesztése a globalizációban*
13. **2015. október 15.** Pannon Tudományos Nap 2015, Nagykanizsa, MTA PAB: *A gazdasági kamarák oktatási reformtörekvései a transzformációs válságok leküzdésére.*
14. **2015. október 9.** Az Elbától a Dunáig – Magyar–német együttélés és kapcsolatrendszer a modernitásban. Hódmezővásárhely, Emlékpont: *A német gazdasági kamarai modell hatása a rendszerváltoztatás utáni Magyarországon*
15. **2015. május 27.** 6. Báthory–Brassai nemzetközi multidiszciplináris tudományos konferencia, „Kárpát-medencei versenyképesség”, Óbudai Egyetem: *Magyarország részvétele a nemzetközi gazdasági diplomáciában az ILO példáján*
16. **2015. május 5.** „Az olasz hadba lépéstől a montellói magaslatig” - Emlékülés Olaszország hadba lépésének 100. évfordulóján. Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata, a Kodolányi János Főiskola Történeti Műhelye, a Gruppo Alpini Ungheria, valamint a Szent István Király Múzeum, a Városi Levéltár és Kutatóintézet, a Magyar Nemzeti Levéltár Fejér Megyei Levéltára, az MTA VEAB Történettudományi Szakbizottsága és a Magyar Történelmi Társulat szervezésében. Székesfehérvár, plenáris ülés levezető elnöke.
17. **2015. márc. 6.** „VII. Többnemzetiségű államok keletkezése és felbomlása Közép-Európában” konferencia, SZTE – Móra Ferenc Múzeum, Szeged: *„Új Duna-menti föderáció? A DCCA mint Köztes-Európa integrációjának fejlesztője a 21. század hajnalán”*
18. **2015. február 20.** Társadalmi konfliktusok – Társadalmi jól-lét és biztonság – Versenyképesség és társadalmi fejlődés, Kodolányi János Főiskola, MTA Veszprémi Akadémiai Bizottsága Gazdaság-, Jog- és Társadalomtudományi Szakbizottsága, Székesfehérvár: *„A magyar kamarai rendszer a társadalmi-gazdasági jól-lét problémáinak mezoszintű kiegyenlítője”*

19. **2014. december 11.** „Hősök, áldozatok és mindennapok – Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború” konferencia, Kodolányi János Főiskola Történeti Műhelye, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Szent István Király Múzeum, Városi Levéltár és Kutatóintézet, a Magyar Történelmi Társulat megyei szakbizottsága és az MTA VEAB Történettudományi Szakbizottsága, Székesfehérvár: *„Kapitalizmuskritika és hivatásrendi gondolatok a Nagy Háború időszakában”*
20. **2014. október 17.** VIII. Régiók a Kárpát-medencén innen és túl – nemzetközi tudományos konferencia, Kaposvári Egyetem, Egyesület Közép-Európa Kutatására (Szeged), VIKEK, Kaposvár: *A gazdasági kamarai mozgalom felsőoktatási reformtörekvései a válságperiódusok leküzdésére*
21. **2014. szeptember 29.** Budapest Residency II. 2014 – Wirtschaftsakademie deutscher Apotheker, MBA Health Care Management, Andrassy Universität Budapest: *Einblicke in die Politik und das Berufskammersystem Ungarns*
22. **2014. május 26.** Budapest Residency 2014 – Wirtschaftsakademie deutscher Apotheker, MBA Health Care Management, Andrassy Universität Budapest: *Die Berufskammern in Ungarn als politische Akteure?*
23. **2014. május 21-22.** „5. Báthory-Brassai Konferencia”, Óbudai Egyetem, Budapest: Magyar társadalmi-gazdasági válaszok a kapitalizmus válságára a két világháború között.
24. **2014. május 15.** „A világgazdaság és világpolitika a „Nyugat” és a „Kelet” változó geopolitikai erőterében” konferencia, VEAB – SZIE – PE – BGF – KJF, Győr: A nyugati menedzsment trendek hatása a magyar gazdasági kamara mozgalom válságkezelésében.
25. **2014. márc. 7.** „V. Többnemzetiségű államok keletkezése és felbomlása Közép-Európában” konferencia, SZTE – Móra Ferenc Múzeum, Szeged: *„Az első világháborút követő társadalmi átalakítás kérdése: jól-lét diskurzus és kapitalizmus-kritika a két világháború közötti Magyarországon”*
26. **2013. október 25.:** „Prospects For The European Union: Borderless Europe?” Institute for Cultural Relations Policy, Budapest, *„DCCA – a new advocacy organisation to develop competitiveness of the economies in Central Europe”*
27. **2013. október 17.:** „Társadalmi konfliktusok- társadalmi jól-lét és biztonság. Versenyképesség és társadalmi fejlődés (TÁMOP-4.2.2.A-11/1/KONV) workshop”, KJF, *„A gazdasági kamarai mozgalom mint jól-lét aggregátor”*
28. **2013. október 17.:** „Társadalmi konfliktusok- társadalmi jól-lét és biztonság. Versenyképesség és társadalmi fejlődés (TÁMOP-4.2.2.A-11/1/KONV) workshop”, KJF, *„A neokorporatív államszervezet szerepe a társadalmi jól-lét kérdések kezelésében”*
29. **2013. október 12.:** Aquinói Szent Tamás KÉSZ Akadémia: *„A piacgazdaság és a verseny keresztény szemléletű értelmezés”*
30. **2013. október 11.:** „Gazdaság, társadalom, hivatásrendiség a 20. századi Európában”, KJF – OTKA, *„Der Ständeversuch in Ungarn: Die Ständeorganisation von Szeged”*
31. **2013. október 3.:** „A nemzetközi kapcsolatok és a társadalomtudomány kérdései a 21. század elején”, Kodolányi János Főiskola, *„A Duna Stratégia és a Duna Menti Kereskedelmi Kamarák Szövetsége”*
32. **2013. augusztus 27.:** „Mérőföldkövek és kihívások a menedzsmentben”, Pannon Egyetem – MTA, Balatonfüred: *„Taylor és Fayol hatása a két világháború közötti közigazgatás-elméletre”*

33. **2013. május 16.:** „Felfedező tudomány”, Széchenyi István Egyetem – MTA VEAB, Győr: *„Az organikus állam és a jó kormányzati menedzsment újra felfedezése – Taylorizmus a közigazgatásban”*
34. **2013. május 13.:** Budapest Residency 2013 – Wirtschaftsakademie deutscher Apotheker, MBA Health Care Management, Andrassy Universität Budapest: *Die Berufskammern in Ungarn als politische Akteure?*
35. **2013. május 12.:** Szent Korona Szabadegyetem, Budapest: *„Kamarilla és ellenforradalom 1848/49-ben”*
36. **2013. március 1.:** „IV. Többnemzetiségű államok keletkezése és felbomlása Közép-Európában” konferencia, SZTE – Móra Ferenc Múzeum, Szeged: *„„Államkapitalizmus”, „szervezett piacgazdaság”, hivatásrendi állam”? A liberális gazdaságszervezés alternatívái Közép-Európában a két világháború között”*
37. **2013. január 26.:** Aquinói Szent Tamás KÉSZ Akadémia: *„Egyén és közösség a politikában II.” – Pártok, pártrendszerek és alternatív (hivatásrendi) közösségi szerveződések a két világháború között*
38. **2012. december 8.:** Aquinói Szent Tamás KÉSZ Akadémia: *„Egyén és közösség a politikában I.” - Individualizmus, kollektívizmus, hivatásrendiség és a keresztény társadalmi tanítás*
39. **2012. október 12.:** „Történelem és politika – régen és ma. Fiatal történészek és társadalomtudósok V. országos konferenciája”, Modern Minerva Alapítvány, Kodolányi János Főiskola, Budapest: *„50 év együttműködés: a francia-német Elysée-szerződés összeurópai jelentősége”*
40. **2012. október 10.:** „Magyar egyetemi és felsőoktatási egyesületek a 20. században”, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Levéltára, KJF Történeti Műhely, Székesfehérvár: *„A magyar kereskedelmi felsőoktatás megteremtése és a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara”*
41. **2012. május 18.:** „Változó világ: társadalmi és gazdasági útkeresés”, Széchenyi István Egyetem – MTA VEAB, Győr: *„A társadalom- és gazdaságirányítás hivatásrendi alternatívái”*
42. **2012. május 14.:** Budapest Residency 2012 – Wirtschaftsakademie deutscher Apotheker, MBA Health Care Management, Andrassy Universität Budapest: *Die Berufskammern in Ungarn und die Dienstleistungsrichtlinie der EU.*
43. **2012. április 19.:** Internationale Tagung zu Wirtschaft und Wohlstand in Mitteleuropa, Andrassy Universität Budapest: *„Die Wirtschaftskammern in Ungarn in der Zwischenkriegszeit und der Versuch einer Neuorganisation nach der Wende”*
44. **2012. április 6.:** Huszár, hadi- és hadiutazó konferencia, Várpalota, *„A huszár, mint hungaricum”*
45. **2012. márc. 2.:** „IV. Többnemzetiségű államok keletkezése és felbomlása Közép-Európában” konferencia, SZTE – Móra Ferenc Múzeum, Szeged: *„Német-Ausztria keresztény-konzervatív gondolkodói és válaszaik a gazdasági-társadalmi válságperiódusra (1918-1938)”*
46. **2012. február 24.:** Szent Korona Szabadegyetem, Budapest: *„Alternatívák és kényszerpályák 1848/49-ben”*
47. **2012. február 22.:** „Magyarság és Európa Szabadegyetem”, Székesfehérvár: *„Magyar és nemzetközi válaszok a világgazdasági válságra 1929-1939”*
48. **2011. november 4.:** „A szociális munka területi dimenziói a minőségi szolgáltatásfejlesztésben”, KJF, nemzetközi konferencia, Székesfehérvár: *„The Development*

of the Hungarian Civil Organizations, Especially Chamber Autonomies after the Transition of 1989/1990”

49. **2011. júl. 5.:** Wirtschaftsakademie Deutscher Apotheker – Andrassy Universität Budapest nemzetközi konferenciája, Budapest: *Die Berufskammern in Ungarn als politische Akteure*
50. **2011. május 23.:** „A 21. század kihívásai és Magyarország jövőképe”, az MTA VEAB, a BGF, a győri Széchenyi Egyetem és Komárom Város Önkormányzata közös konferenciája, Komárom: *Magyar részvétel az uniós neokorporatív érdekkiegyenlítő szervezetekben.*
51. **2011. márc. 9.:** Kodolányi Szabadegyetem, Budapest: *A (neo)korporatív gazdaság- és társadalompolitika nemzetközi szervezetei Európában. Történelmi tanulságok, jövőbeni perspektívák.*
52. **2011. márc. 4.:** „III. Többnemzetiségű államok keletkezése és felbomlása Közép-Európában” konferencia, SZTE – Móra Ferenc Múzeum, Szeged: *Neokorporatív társadalmi-gazdasági érdekegyeztetés Közép-Európában: A szlovén modell.*
53. **2010. jún. 30:** Wirtschaftsakademie Deutscher Apotheker – Andrassy Universität Budapest nemzetközi konferenciája, Budapest: *Neue Annäherungen an die Berufskammern in Ungarn.*
54. **2010. ápr. 27:** „Magyarország határmenti térségeinek és városainak fejlődése a rendszerváltás és európai uniós tagságunk következtében”, az MTA VEAB, a Magyar Jogászegylet és Komárom Város Önkormányzata közös konferenciája, Komárom: *A határmenti gazdasági kamarák mint a nemzetközi gazdaságélénkítés szervezetei.*
55. **2010. márc. 21.** Szent Korona Szabadegyetem, Budapest: *„Az 1848/49-es téli hadjárat”*
56. **2010. febr. 21.** Szent Korona Szabadegyetem, Budapest: *„Az 1848. őszi események Magyarországon”*
57. **2009. nov. 20:** „Az államok közötti gazdasági, társadalmi, politikai, környezeti és interkulturális együttműködés Európában” – Budapest Fórum Egyesület konferenciája, Budapest: *Szupranacionális, (neo)korporatív érdekképviselési rendszer Európában?*
58. **2009. okt. 15:** „Társadalmi és gazdasági érdekérvényesítés a XX. században” – ELTE BTK, Budapesti Corvinus Egyetem, OTKA, Budapest: *A „Ständestaat” és az érdekképviselések.*
59. **2009. júl. 7:** Wirtschaftsakademie Deutscher Apotheker – Andrassy Universität Budapest nemzetközi konferenciája, Budapest: *Die Berufskammern in Ungarn.*
60. **2009. júl. 3-4:** „A rendszerváltozás húsz éve” – XV. Politológus Vándorgyűlés, Magyar Politikatudományi Társaság konferenciája, Miskolc: *A magyar kamarai rendszer, mint a „mezzo-szféra” meghatározó szereplője – a kamarák és a kormányzat interakciója a rendszerváltás utáni két évtizedben.* (Strausz Péterrel közösen)
61. **2009. ápr. 27:** „Világméretű pénzügyi és hitelpolitikai válság és Magyarország”, az MTA VEAB, a Magyar Jogászegylet és Komárom Város Önkormányzata közös konferenciája, Komárom: *A magyar gazdasági kamarák szerepe a rendszerváltás után a magyar gazdaságpolitikában.*
62. **2008. dec. 3:** Kodolányi Szabadegyetem, Budapest: *(Neo)korporatív érdekképviselés – európai modell a globalizáció korában?* (Strausz Péterrel közösen)
63. **2008. dec. 2:** „Háborús hátszín 1914-1918”, a HM HIM és a KJF közös konferenciája, Budapest-Székesfehérvár: *A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara és a hadigazdaság.*
64. **2008. okt. 27:** „Aktuelle Entwicklungen des Kammerwesens und der Interessenvertretung in Ungarn und Europa”, ELTE, Budapesti Corvinus Egyetem, OTKA, Budapest: *Neue Herausforderungen für die Wirtschaftskammern in Ungarn durch die veränderten Rahmenbedingungen.*

65. **2008. szept. 13:** „Földtörvény és településfejlesztés”, KÉSZ VII. országos kongresszusa, Kecskemét: *Hazánk és az Európai Unió mezőgazdasági politikájának változásai, különös tekintettel az érdekképviselői lehetőségeire*
66. **2007. nov. 14:** „Az élet tanítómestere? Történetírás, oktatás és kutatás a 19–21. századi Magyarországon”, Magyar Tudomány Napja, Székesfehérvár: *A magyar hadtörténetírás korszakai a Hadtörténelmi Közlemények tükrében*
67. **2007. okt. 4:** BOM – Budai Oktatási Napok, Budapest: *Batthyány Lajos életútjának tanulságai – Új módszertani lehetőségek alkalmazása a történelemoktatásban*
68. **2007. ápr. 27:** VEAB Konferencia: „Az ifjúság jövőképe és életstratégiája a globalizáció korában”, Komárom, előadás: *Oktatás- és kutatáspolitikai a kibővített Unióban*
69. **2007. márc. 22:** „A kamarai tevékenység tapasztalatai és aktuális kihívásai Magyarországon és az Európai Unióban” konferencia, Budapest, előadás: *A kamarák szerepe a szociális párbeszédben Ausztria és az Európai Unió példáján*
70. **2006. jún. 2.:** „Pannon Gazdaságtudományi Konferencia”, Veszprém, előadás: *A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara és a kereskedelemfejlesztés a Budapesti Nemzetközi Vásár tükrében*
71. **2006. ápr. 28.:** „Városi egyenlőtlenségek” konferencia, Komárom, előadás: *A civil érdekérvényesítés lehetőségei az Európai Unióban*
72. **2006. márc. 24.:** „Otthon a Hazában” a Keresztény Közéleti Akadémia és a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége konferenciája, Budapest, előadás: *Hazaszeretet és Európai Unió*
73. **2005. aug. 24:** „A magyarságtudomány műhelyei – Doktoriskolák konferenciája 2005”, Budapest, előadás: *Adalékok a császári-királyi hadműveletek előkészítéséhez és történetéhez Észak-Magyarországon (1848 szeptember-december)*
74. **2005. máj. 31:** „Magyar sorskérdések” konferencia, Budapest, előadás: *A Simunich-dandár szerepe Felső-Magyarországon 1848 őszén*
75. **2004. nov. 4:** „Béketeremtés – békefenntartás” konferencia, KJF, Székesfehérvár, előadás: *Biztonságpolitikai kihívások és békefenntartás semleges szemmel*
76. **2004. okt. 26:** „Autonómiák Magyarországon” konferencia, ELTE, Budapest, előadás: *A magyarországi kereskedelmi és iparkamarák autonómiatörténete*
77. **2003. okt. 25,** Diósd Expo, Diósd: *Az Európai Unió pályázati struktúrája és a kisvállalkozások*
78. **2003. okt. 3:** *Magyarország helye a megújuló Európai Unióban*, Tura Községi Ház
79. **2003. máj. 13,** tanár-továbbképzés, Diósd: *Az Európai Unió oktatás- és felnőttképzési politikája*
80. **2003. márc. 12,** *Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz*, Péceli gimnázium
81. **1999. okt. 20:** Magyar Történezhallgatók Egyesülete tanulmányi versenye és előadássorozata, Budapest, előadás: *Ez nem valami szedett-vedett lázadócsorda, hanem igenis egy jól szervezett hadsereg!*
82. **1998. nov. 25-26:** Egyetemi Lapok I. Nemzetközi Konferenciája, Budapest, előadás: *A diákújságírás világa - diákújságírás a világban (társszerzővel)*
83. **1997:** a XXII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Humán szekciójában országos 2. helyezés *A schwechati ütközet újabb források tükrében* című előadással és tanulmánnyal

Dr. Zachar Péter Krisztián hivatkozásainak jegyzéke az MTMT adatbázis alapján

Független hivatkozások száma: 78

Összes hivatkozások száma: 85

Zachar Péter Krisztián: Gazdaság, politika, érdekképviselés: Fejezetek a magyar és európai gazdasági kamarák történetéből Budapest: Heraldika Kiadó, 2016. 364 p. (ISBN: [978-615-5592-03-4](#))

1. Simándi Irén: A Hazafias Népfront megalakulása és a tanácsválasztás propagandája a Magyar Rádió dokumentumaiban, 1954 In: Globalizáció, regionalizáció, nemzetállamiság, L Harmattan Kiadó, 2016.
2. Vizi László Tamás: A sérelmi politizálástól a nemzeti összetartozásig., CEPOLITI, 2016.
3. Lőrinczné Bencze Edit: A magyar-jugoszláv kapcsolatok 1956-ban In: 1956: A szabadság narratívái, L Harmattan Kiadó, 2016.
4. Csurgai Horváth József: Az ideiglenes forradalmi szervezetek szerepe a forradalomban In: 1956: A szabadság narratívái, L Harmattan Kiadó, 2017.
5. Lőrinczné Bencze Edit: CENTRAL EUROPEAN POLITICAL SCIENCE REVIEW 18: 69-94 (2017)

Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián: Magyarország gazdasága és társadalma a két világháború között. In: Dobák Miklós (szerk.): A 20. századi magyar vezetés elméleti és gyakorlati kérdései. 196 p. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 2015. pp. 82-99.

1. Antal Zsuzsanna et al.: A 20. századi magyar vezetőképzés, vezetés- és szervezéstudomány története, BCE, 2015.

Zachar Péter Krisztián: A modernizáció útjára lépő Magyarország. In: Dobák Miklós (szerk.): A 20. századi magyar vezetés elméleti és gyakorlati kérdései. 196 p. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 2015. pp. 9-26.

1. Antal Zsuzsanna et al.: A 20. századi magyar vezetőképzés, vezetés- és szervezéstudomány története, BCE, 2015.

Zachar Péter Krisztián: The Danube Chambers of Commerce Association (DCCA) – a new international organisation to overcome the economic crisis and create well-being in the Danube Basin. In: Prospects for the European Union - Borderless Europe? Ed.: András LŐRINCZ. Institute for Cultural Relations Policy, Budapest, 2014. (ISBN 978-615-5432-01-9)

1. Koudela Pál: Rettegés a tradíciótól, Magyarország viszonya a protokollhoz. KÖZÉP-EURÓPAI KÖZLEMÉNYEK. Történészek, regionalisták és geográfusok folyóirata. VIII. évf. 3. sz. (2015/3. No. 30.)

Zachar Péter Krisztián, Strausz Péter: Die Situation der Wirtschaftskammern in Ungarn vor und nach der Beseitigung der Pflichtmitgliedschaft. In: Harald Eberhard, Ulrich E Zellenberg (szerk.) Kammern in einem sich wandelnden Umfeld. Wien: Jan Sramek Verlag, 2014. pp. 206-230.

1. Detlef Sack: Institutioneller Wandel europäischer Chambers of Commerce im Vergleich In: Wirtschaftskammern im europäischen Vergleich, Springer VS, 2017.

Zachar Péter Krisztián: Gazdasági válságok, társadalmi feszültségek, modern válaszkísérletek Európában a két világháború között. L'Harmattan, Budapest, 2014. 346. p. (ISBN: 978-963-236-955-6)

1. Strausz Péter. KÖZÉP-EURÓPAI KÖZLEMÉNYEK. Történészek, regionalisták és geográfusok folyóirata. VIII. évf. 3. sz. (2015/3. No. 30.) 165-167.
2. Lakatos Artúr: Keresztény szemmel a két világháború közötti gazdasági és értékválságról. Gondolatok Zachar Péter Krisztián könyvéről. VALÓSÁG – TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KÖZLÖNY, vol. LVIII., nr. 12/2015, 116-118.
3. Alessandro Marengo: WEST BOHEMIAN HISTORICAL REVIEW. Vol. 2015/2. 241-244.
4. Koudela Pál: Információ, nyilvánosság és a civil társadalom színtereinek és integráló erejének változása a nemzetközi migrációban. CIVIL SZEMLE 2015/2.
5. Mózesy Gergely: A „nagy háború” hatása Prohászka Ottokár életművére. In: Egy ezred év viharában meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.
6. Koudela Pál: A felvidéki közoktatás sorsfordító időszaka: az első világháború után. In: Egy ezred év viharában meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.
7. Hervainé Szabó Gyöngyvér: A háború társadalmi romjainak eltakarítása: a Népszövetség szociális problémakezelési törekvései, tevékenysége, eredményei. In: Egy ezred év viharában meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.
8. Vizi László Tamás: A sérelmi politizálástól a nemzeti összetartozásig. Trianon, revízió, határkérdés, nemzetegyesítés. CEPOLITI Kiadó, Bp. 2016.
9. Koudela Pál: Felsőoktatási jóléti szolgáltatások egyes nyugat-európai országokban In: Globalizáció, regionalizáció, nemzetállamiság, L Harmattan Kiadó, 2016.

Zachar Péter Krisztián: Politik, Wirtschaft, Selbstverwaltung: Die Wirtschaftskammern in Ungarn in der Zwischenkriegszeit und der Versuch einer Neuorganisation nach der Wende. In: Walsch, C (szerk.): Einhundertfünfzig Jahre Rückständigkeit?: Wirtschaft und Wohlstand in Mitteleuropa von 1867 bis zur Gegenwart. 295 p. Herne: Gabriele Schäfer Verlag, 2013. pp. 141-159. (Mitteleuropäische Studien Band; V.)

1. Vizi László Tamás: A sérelmi politizálástól a nemzeti összetartozásig. Trianon, revízió, határkérdés, nemzetegyesítés. CEPOLITI Kiadó, Bp. 2016.

Zachar Péter Krisztián: A liberális gazdaság szervezés alternatívái Közép-Európában a két világháború között. KÖZÉP-EURÓPAI KÖZLEMÉNYEK VI. évf.(3. sz.) pp. 194-204. (2013)

1. Koudela PÁL: Polgári sorsok, áldozatok az első világháborúban – élet az adatok mögött. In: Egy ezred év viharában meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.

Zachar Péter Krisztián: *Kiútkeresés a liberális gazdaság- és államszervezés válságából a 20. század első felében Európában*. In: Zachar Péter Krisztián (szerk.) *Gazdaság, társadalom, hivatásrendiség a 20. századi Európában: Tanulmányok*. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2013. pp. 13-36.

1. Mózessy Gergely: A „nagy háború” hatása Prohászka Ottokár életművére. In: Egy ezred év viharában meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.
2. Vizi László Tamás: A sérelmi politizálástól a nemzeti összetartozásig. Trianon, revízió, határkérdés, nemzetegyesítés. CEPOLITI Kiadó, Bp. 2016.

Zachar Péter Krisztián: *Taylor és Fayol munkásságának hatása a két világháború közötti magyar közigazgatás-elméletre*. In: Dobák Miklós (szerk.): *Tanulmányok a magyar menedzsmenttudomány 20. századi történetéről*. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 1993. pp. 41-61. (ISBN:978-963-236-854-2)

1. Strausz Péter: Vélemények a taylorizmusról, fordizmusról és a racionalizálásról 1920 után In: A 20. századi magyar vezetés elméleti és gyakorlati kérdései., BCE, 2015.

Zachar Péter Krisztián: *Német-Ausztria keresztény-konzervatív gondolkodói és válaszaik a gazdasági-társadalmi válságperiódusra*. KÖZÉP-EURÓPAI KÖZLEMÉNYEK 5.:(2.) pp. 29-41. (2012)

1. Vizi László Tamás: A sérelmi politizálástól a nemzeti összetartozásig. Trianon, revízió, határkérdés, nemzetegyesítés. CEPOLITI Kiadó, Bp. 2016.

Zachar Péter Krisztián: *Alternative Wege der Gesellschafts- und Wirtschaftslenkung im Ständegedanken*. In: Majoros Pál, Beszteri Béla (szerk.): *Változó világ: társadalmi és gazdasági útkeresés: a 2012. május 18-án Győrben rendezett tudományos konferencia előadásai*. 442 p. Veszprém: MTA VEAB; Széchenyi István Egyetem, 2012. pp. 347-355. (ISBN:978-963-7159-44-2)

1. Rupert Klieber: Az autoriter kormányzás pápai receptúrája? In: Gazdaság, társadalom, hivatásrendiség a 20. századi Európában. Szerk. Zachar Péter Krisztián. L Harmattan Kiadó, 2013.

Zachar Péter Krisztián: *Az uniós (neo)korporatív gazdaság- és társadalompolitikai érdekkiegyenlítés szervezetei.: Történelmi tanulságok, jövőbeni perspektívák*. In: Beszteri Béla, Majoros Pál (szerk.): *A huszonegyedik század kihívásai és Magyarország jövőképe: a 2011. május 23-án Komáromban rendezett tudományos konferencia előadásai*. 468 p. Veszprém: MTA VEAB, 2011. pp. 75-84. (ISBN:978-963-7159-40-4)

1. Koudela Pál: Információ, nyilvánosság és a civil társadalom színtereinek és integráló erejének változása a nemzetközi migrációban. CIVIL SZEMLE 2015/2.

Zachar Péter Krisztián: A hivatásrendiség eszmei háttere. In: Dobák Miklós (szerk.): A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiai és szervezeti modelljei a 20. században. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2011. pp. 88-105. (ISBN:9789632363448)

1. Nyári Gábor: A Sándor-palotától a ravatalig. Teleki Pál második miniszterelnöksége 1939-1941. Kairosz Kiadó, Piliscsaba – Bp., 2015.

Zachar Péter Krisztián: Érdekképviseltek és érdekérvényesítés az osztrák "Ständestaat" keretei között. In: Dobák Miklós (szerk.): A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiai és szervezeti modelljei a 20. században. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2011. pp. 112-145. (ISBN:9789632363448)

1. Strausz Péter: New type of society- and economy-organizing based on historical models In: Változó világ: társadalmi és gazdasági útkeresés, MTA VEAB; Széchenyi István Egyetem, 2012.
2. Nyári Gábor: A Sándor-palotától a ravatalig. Teleki Pál második miniszterelnöksége 1939-1941. Kairosz Kiadó, Piliscsaba – Bp., 2015.

Zachar Péter Krisztián: A "klasszikus neokorporatizmus" elméleti háttere. In: Dobák Miklós (szerk.) A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiai és szervezeti modelljei a 20. században. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2011. pp. 221-239. (ISBN:9789632363448)

1. Hervainé Szabó Gyöngyvér: Az eurázsiai régió mint nemzetközi politikai alrendszer felemelkedése: új geopolitikai kihívások az atlanti világrendben In: Globalizáció, regionalizáció, nemzetállamiság, L'Harmattan Kiadó, 2016.
2. Koudela Pál: Felsőoktatási jóléti szolgáltatások egyes nyugat-európai országokban In: Globalizáció, regionalizáció, nemzetállamiság, L'Harmattan Kiadó, 2016.

Zachar Péter Krisztián: A „Ständestaat” eszmeisége és az érdekképviseltek. In: Dobák M, Kardos J, Stausz P, Zachar PK (szerk.): Társadalmi és gazdasági érdekérvényesítés a XX. században. 331 p. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2010. pp. 75-118. (ISBN:978-963-236-255-7)

1. Lénár Andor: A szakszervezeti mozgalom gyökerei és fejlődési tendenciái a második világháborúig. In: A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiai és szervezeti modelljei a 20. században. Szerk. Dobák Miklós. L'Harmattan, Bp. 2011.
2. Strausz Péter: A Quadragesimo Anno és a hivatásrendiség. In: A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiai és szervezeti modelljei a 20. században. Szerk. Dobák Miklós. L'Harmattan, Bp. 2011.
3. Rigó Balázs: A szociális érdekegyeztetés ideológiája Portugáliában az 1930-as években. In: A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiai és szervezeti modelljei a 20. században. Szerk. Dobák Miklós. L'Harmattan, Bp. 2011.
4. Strausz Péter: Kapcsolódási pontok Magyary Zoltán munkássága és a hivatásrendiség között In: Gazdaság, társadalom, hivatásrendiség a 20. századi Európában, L'Harmattan Kiadó, 2013.

Zachar Péter Krisztián: Kamarai autonómiák a polgári korban. MÚLTUNK - POLITIKATÖRTÉNETI FOLYÓIRAT 1: pp. 36-61. (2010)

1. Strausz Péter: Gazdaságirányítás, szakmai közigazgatás és érdekképviselés. Kamarák 1945-ig. In: A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiái és szervezeti modelljei a 20. században. Szerk. Dobák Miklós. L'Harmattan, Bp. 2011.
2. Simándi Irén: Száz évvel ezelőtt épült a csepeli adó. In: Egy ezred év viharában meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.
3. Sávoly Tamás: A székesfehérvári 10-es huszárok a közmédiában. In: Egy ezred év viharában meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.
4. Vizi László Tamás: A sérelmi politizálástól a nemzeti összetartozásig. Trianon, revízió, határkérdés, nemzetegyesítés. CEPOLITI Kiadó, Bp. 2016.
5. Dávidné Horváth Enikő: Egy patikanyítás viszontagságai a reformkorban, a fehérvári Szent István gyógyszertár példáján In: Globalizáció, regionalizáció, nemzetállamiság, L'Harmattan Kiadó, 2016.

Zachar Péter Krisztián: A határ menti gazdasági kamarák mint a nemzetközi gazdaságélénkítés szervezetei. In: Beszteri Béla, Majoros Pál, Zimler Tamár (szerk.): Magyarország határ menti térségeinek és városainak fejlődése a rendszerváltás és európai uniós tagságunk következtében: a 2010. április 27-én komáromban rendezett tudományos konferencia előadásai. 448 p. Veszprém: MTA VEAB, 2010. pp. 150-160. (ISBN: [978-963-7385-94-0](#))

1. Lőrinczné Bencze Edit: Horvátország a függetlenség kikiáltásától az uniós csatlakozásig. Aposztróf, Bp. 2015.

Zachar Péter Krisztián: A magyar gazdasági kamarák szerepe a rendszerváltás utáni gazdaságpolitikában. In: Majoros Pál, Zimler Tamás (szerk.): Világméretű pénzügyi és hitelpolitikai válság és Magyarország: a 2009. április 27-én Komáromban rendezett tudományos konferencia előadásai. 524 p. Veszprém: MTA VEAB, 2009. pp. 407-422. (ISBN: [978-963-7385-93-3](#))

1. Lőrinczné Bencze Edit: Horvátország a függetlenség kikiáltásától az uniós csatlakozásig. Aposztróf, Bp. 2015.

Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián: Gazdasági és szakmai kamarák Magyarországon és az Európai Unióban. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2008. 323 p. (ISBN: [978 963 236 096 6](#))

1. Klement Judit: A 19. század végi gazdasági elit és a „nemzet”. In: Az identitás történetének térbeli keretei. Szerk. Cieger András. Atelier, Budapest, 2009.
2. Lénár Andor: A szakszervezeti mozgalom gyökerei és fejlődési tendenciái a második világháborúig. In: A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiái és szervezeti modelljei a 20. században. Szerk. Dobák Miklós. L'Harmattan, Bp. 2011.
3. Lénár Andor: A szakszervezetek mint a társadalmi érdekegyeztetés aktorai Európában. In: A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiái és szervezeti modelljei a 20. században. Szerk. Dobák Miklós. L'Harmattan, Bp. 2011.
4. Szilágyiné Fülöp Erika KÖZGAZDÁSZ FÓRUM / ECONOMISTS FORUM 16: 21-35 (2013)

5. Vizi László Tamás: „Felállítottuk ezen emlékművet...” – A nemzeti áldozatkészség székesfehérvári szobra a terv megszületésétől, az 1915-ös megvalósításig. In: Egy ezred év viharaiban meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.
6. Sávoly Tamás: A székesfehérvári 10-es huszárok a közmédiában. In: Egy ezred év viharaiban meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.
7. Molnár Zoltán: Mindennapi sorsok – A háborús hátország megpróbáltatásai. In: Egy ezred év viharaiban meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.

Zachar Péter Krisztián: Ellenforradalom és szabadságharc: Az 1848. őszi nyílt dinasztikus ellenforradalmi fordulat politikai-katonai háttere, szeptember 29 - december 16. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2008. 224 p. (ISBN:9789632361314)

1. Dér Cs. Dezső: Az 1848-49-es I. magyar hadtest, HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum; Line Design, 2015.

Zachar Péter Krisztián: Oktatás- és kutatópolitika a kibővített Unióban. In: Beszteri Béla (szerk.): Ifjúsági jövőképek és életstratégiák globalizálódott korunkban: 1. 2. kötet. Komárom: Kodolányi János Főiskola, MTA Veszprémi Területi Bizottság, 2007. pp. 163-176. (ISBN:978-963-7385-87-2, ISBN: 978-963-7385-86-5)

1. Lőrinczné Bencze Edit: Horvátország a függetlenség kikiáltásától az uniós csatlakozásig. Aposztróf, Bp. 2015.

Zachar Péter Krisztián: A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara és a kereskedelemfejlesztés a Budapesti Nemzetközi Vásár tükrében. In: Szentés Balázs (szerk.): Tudás és versenyképesség pannon szemmel I.-II. Pannon Gazdaságtudományi Konferencia. 312 p. Veszprém: Pannon Egyetem, 2006. pp. 267-272. 1 -2. kötet. (ISBN:963-9696-02-1; 963 9696 03 X)

1. Strausz Péter: Kamarák a két világháború közötti Magyarországon. L'Harmattan, Bp. 2008.
2. Rigó Balázs: A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara részvétele az első világháborús hadigazdaságban. In: Politika, egyház, mindennapok. Szerk.: Lénár Andor – Lőrinczné Bencze Edit. (Modern Minerva Könyvek 2.) Budapest, Heraldika Kiadó, 2010.

Zachar Péter Krisztián: Az osztrák gazdasági kamarák hivatal- és autonómiatörténete. KÚT V.:(2-3.) pp. 115-137. (2006)

1. Strausz Péter: Kamarák a két világháború közötti Magyarországon. L'Harmattan, Bp. 2008.
2. János SZULOVSKY: Die gewerblich-industrielle Arbeitswelt in Ungarn. In: Soziale Strukturen. 1. Teilband. Von der feudal-agrarischen zur bürgerlich-industriellen Gesellschaft. Teilband 1/1 Lebens- und Arbeitswelten in der industriellen Revolution. Hrsg.: Helmut Rumpel – Peter Urbanitsch. Redaktion: Ulrike Harat. Wien, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2010. (Die Habsburgermonarchie 1848 – 1918. Band IX.)

3. Lénár Andor: A szakszervezetek mint a társadalmi érdekegyeztetés aktorai Európában. In: A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiái és szervezeti modelljei a 20. században. Szerk. Dobák Miklós. L'Harmattan, Bp. 2011.
4. STRAUSZ Péter: Gazdaságirányítás, szakmai közigazgatás és érdekképviselés. Kamarák 1945-ig. In: A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiái és szervezeti modelljei a 20. században. Szerk. Dobák Miklós. L'Harmattan, Bp. 2011.

Zachar Péter Krisztián: A szakmai önkormányzatok létrejötte és fejlődése 1850-1918. In: Gergely Jenő (szerk.): Autonómiák Magyarországon 1848–2000. 800 p. Budapest: ELTE Történelemtudományok Doktori Iskola; L'Harmattan, 2005. pp. 115-126. I-II-III. (ISBN: [9637343822](#))

1. Strausz Péter: Kamarák a két világháború közötti Magyarországon. L'Harmattan, Bp. 2008.
2. Strausz Péter: A magyar gazdasági kamarák válasza a két világháború közötti válság- és váltás-periódusokra. In: Világméretű pénzügyi és hitelpolitikai válság és Magyarország. Szerk.: Majoros Pál – Zimlér Tamás. MTA VEAB – BGF, Veszprém, 2009.
3. Rigó Balázs: A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara részvétele az első világháborús hadigazdaságban. In: Politika, egyház, mindennapok. Szerk.: Lénár Andor – Lőrinczné Bencze Edit. (Modern Minerva Könyvek 2.) Budapest, Heraldika Kiadó, 2010.
4. Strausz Péter: Korporáció vagy hivatásrend? Az érdekképviselési rendszer átalakításának kérdése Európában és Magyarországon 1926-1940. Múltunk. Politikátörténeti folyóirat. LV. évf. 2010. 1. sz.
5. Pölöskei Ferenc: A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének megalakulása és programja. In: Társadalmi és gazdasági érdekérvényesítés a XX. században. Szerk.: Dobák Miklós et. al. L'Harmattan, 2010.
6. Rigó Balázs: A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara és a centralizált gazdaság az első világháborúban. In: Társadalmi és gazdasági érdekérvényesítés a XX. században. Szerk.: Dobák Miklós et. al. L'Harmattan, 2010.
7. Strausz Péter: Gazdaságirányítás, szakmai közigazgatás és érdekképviselés. Kamarák 1945-ig. In: A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiái és szervezeti modelljei a 20. században. Szerk. Dobák Miklós. L'Harmattan, Bp. 2011.
8. Szoleczky Emese: Háborús hátország – 1914. In: Egy ezred év viharaiban meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.
9. Dávidné Horváth Enikő: Egy patikanyítás viszonyai a reformkorban, a fehérvári Szent István gyógyszertár példáján In: Globalizáció, regionalizáció, nemzetállamiság, L'Harmattan Kiadó, 2016.

Zachar Péter Krisztián: Autonómia és központosítás Magyarországon 1919-1944. In: Gergely Jenő (szerk.): Autonómiák Magyarországon 1848–2000. 800 p. Budapest: ELTE Történelemtudományok Doktori Iskola; L'Harmattan, 2005. pp. 66-79. I-II-III. (ISBN: [9637343822](#))

1. Fülöp Tamás: Négy kudarcra kárhozott kísérlet. Szolnok város kérelmei törvényhatósági jogú várossá válás tárgyában 1922-1947. In: ZOUNUK 28. A Szolnok Megyei Levéltár Évkönyve. Szolnok, 2014.

Zachar Péter Krisztián: A Simunich-dandár szerepe 1848 őszén és kora telén Felső-Magyarországon. KÚT IV.:(2.) pp. 3-42. (2005)

1. Hermann Róbert: Kossuth hadserege, Kossuth fővezérei. Argumentum, Bp. 2007.
2. Hermann Róbert: A Drávától a Lajtáig. Balassi Kiadó, Bp. 2008.

Zachar Péter Krisztián: Fejezetek a magyarországi kereskedelmi és iparkamarák történetéből (1848-1918). In: Gergely Jenő, Strausz Péter, Zachar Péter Krisztián (szerk.) Autonómiák Magyarországon 1848-1998. Budapest: ELTE Bölcsészettudományi Kar, 2004. pp. 97-131. (ISBN: [9634637310](#))

1. Strausz Péter: Kamarák a két világháború közötti Magyarországon. L'Harmattan, Bp. 2008.
2. Strausz Péter: A magyar gazdasági kamarák válasza a két világháború közötti válság- és váltás-periódusokra. In: Világméretű pénzügyi és hitelpolitikai válság és Magyarország. Szerk.: Majoros Pál – Zimler Tamás. MTA VEAB – BGF, Veszprém, 2009.
3. Rigó Balázs: A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara és a centralizált gazdaság az első világháborúban. In: Társadalmi és gazdasági érdekérvényesítés a XX. században. Szerk.: Dobák Miklós – Kardos József – Strausz Péter – Zachar Péter Krisztián. L'Harmattan, 2010.
4. Strausz Péter: Gazdaságirányítás, szakmai közigazgatás és érdekképviselés. Kamarák 1945-ig. In: A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiai és szervezeti modelljei a 20. században. Szerk. Dobák Miklós. L'Harmattan, Bp. 2011.
5. Vizi László Tamás: „Felállítottuk ezen emlékművet...” – A nemzeti áldozatkészség székesfehérvári szobra a terv megszületésétől, az 1915-ös megvalósításig. In: Egy ezred év viharaiban meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.
6. Molnár Zoltán: Mindennapi sorsok – A háborús hátország megpróbáltatásai. In: Egy ezred év viharaiban meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.
7. Lőrinczné Bencze Edit: Modern információs eszközök a Nagy Háború propagandagépezetében. In: Egy ezred év viharaiban meg nem rendült törhetetlen hűség. Székesfehérvár, Magyarország és a Nagy Háború. Szerk. Szakály Sándor. Bp. 2015.

Zachar Péter Krisztián: A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara ügyrendje, 1904. KÚT III.:(1.) pp. 80-95. (2004)

1. Strausz Péter: Kamarák a két világháború közötti Magyarországon. L'Harmattan, Bp. 2008.
2. Strausz Péter: A magyar gazdasági kamarák válasza a két világháború közötti válság- és váltás-periódusokra. In: Világméretű pénzügyi és hitelpolitikai válság és Magyarország. Szerk.: Majoros Pál – Zimler Tamás. MTA VEAB – BGF, Veszprém, 2009.
3. Strausz Péter: Gazdaságirányítás, szakmai közigazgatás és érdekképviselés. Kamarák 1945-ig. In: A gazdasági és társadalmi érdekérvényesítés stratégiai és szervezeti modelljei a 20. században. Szerk. Dobák Miklós. L'Harmattan, Bp. 2011.

Zachar Péter Krisztián: A magyar honvédsereg hadműveletei a Lajtán túl 1848 októberében. In: Öry Gábor (szerk.): Függetlenség és modern Magyarország, 1848/49: Az 1849/49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulója alkalmából meghirdetett tudományos pályázat és konferencia tanulmánykötete. 165 p. Budapest: Magyar Történezhallgatók Egyesülete, 2000. pp. 60-78. (ISBN: [963-00-5053-6](#))

1. Hermann Róbert: AETAS: Történettudományi folyóirat 26.: 143-173 (2011)

Kedves Gyula, Zachar József, Zachar Péter Krisztián: 1848/49-ről százötven év távlatából. Siklós: Siklós Város Önkormányzata, 1999.

1. Hermann Róbert: Kossuth hadserege, Kossuth fővezérei. Argumentum, Bp. 2007.
2. Hermann Róbert: A Drávától a Lajtáig. Balassi Kiadó, Bp. 2008.

Zachar Péter Krisztián: A schwechati ütközet újabb források tükrében. In: Kedves Gyula, Zachar József, Zachar Péter Krisztián: 1848/49-ről százötven év távlatából. Siklós: Siklós Város Önkormányzata, 1999. pp. 35-61.

1. Hermann Róbert: AETAS Történettudományi folyóirat 26.: 143-173 (2011)